

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник Міністра молоді
та спорту України

_____ Олексій НІКІТЕНКО
_____ 2026

ПРАВИЛА

спортивних змагань з дзюдо

СЕД Megapolis.DocNet
Міністерство молоді та спорту України
№12/3.1/26 від 26.02.2026
КЕП: Нікітенко О. В. 26.02.2026 09:29
3FAA9288358EC003040000015FD3800115AD300

I. Загальні положення

1. Правила спортивних змагань з дзюдо (далі – Правила) визначають основні засади організації та проведення спортивних змагань з дзюдо, що проводяться на території України.

2. Правила розроблено відповідно до Правил дзюдо Міжнародної федерації дзюдо.

3. Правила є обов'язковими для всіх організацій, що проводять офіційні змагання, та стосуються всіх дисциплін, з яких проводяться змагання з дзюдо. Усі офіційні особи (представники команд, тренери, спортсмени, судді), які беруть участь у змаганнях, зобов'язані їх дотримуватися.

4. Будь-які ситуації, що виникають під час організації та проведення змагань, що не відображені у Правилах, трактуються відповідно до Правил змагань Міжнародної федерації дзюдо. Ситуації, що виникають під час проведення змагань та не прописані у Правилах, вирішуються суддівською колегією.

5. Спортивні змагання з дзюдо проводяться згідно з регламентом (положенням) проведення відповідного змагання з дзюдо (далі – регламент), що затверджується організатором.

6. Зареєстровані для участі у спортивних змаганнях особи мають дотримуватись Правил, як таких, що обов'язкові для виконання кожним з учасників спортивних змагань.

7. Спортивні змагання з дзюдо проводять з метою:

1) розвитку і популяризації дзюдо в Україні;
2) визначення кращих спортсменів, команд, клубів, адміністративно-територіальних одиниць, фізкультурно-спортивних товариств (далі – ФСТ), що культивують дзюдо;

3) підвищення спортивної майстерності та виконання нормативів Єдиної спортивної класифікації України;

4) визначення кандидатів для формування збірних команд клубів, адміністративно-територіальних одиниць, ФСТ, збірних команд України;

5) покращення методів та практики суддівства змагань з дзюдо;

6) обміну досвідом, знаннями та інформацією.

8. Антидопінговий контроль спортсменів, які беруть участь у змаганнях, здійснюється відповідно до Всесвітнього антидопінгового кодексу та Закону України "Про антидопінгову діяльність у спорті", що визначає правові та організаційні засади здійснення антидопінгового контролю в Україні.

9. Терміни та аббревіатури, що вжито у Правилах, мають такі значення:

більшість з трьох – якщо двоє суддів мають однакову думку під час винесення будь-якого рішення (оцінки, покарання або їх скасування), воно приймається всією бригадою суддів;

"ваза-арі" – оцінка технічної дії;

"ваза-арі-авасет-ішпон" – оголошення перемоги у разі проведення другої технічної дії, що оцінена "ваза-арі";

"голден скор" – додаткова сутичка без обмеження часу, що зупиняється після першої результативної технічної дії або дискваліфікації;

"дан" – вищий кваліфікаційний ступінь;

"дзюдогі" – спеціальний одяг спортсмена, що складається з куртки "кімоно", штанів "дзюбон" та паска "обі";

"дожиме" – затискання тулуба схрещеними ногами;

"іппон" – оцінка технічної дії;

"йоши" – команда продовження сутички;

"кавазу-гаке" – кидок суперника, обвиваючи ногою його ногу;

"камі-шихо-гатаме" – прийом "утримання" зі сторони голови;

"кансецу-ваза" – техніка больових прийомів;

"ката-санкаку" – захват руки та голови суперника;

"кеса-гатаме" – прийом "утримання" в партері;

"кікен-гачі" – перемога за відмови або травми суперника;

"коші-гурума" – кидок через стегно із захопленням шиї;

"куміката" – захват за дзюдогі для проведення технічної дії;

"кю" – нижчий кваліфікаційний ступінь (учнівський);

"маїта" – вигук "здаюся" для припинення больового чи задушливого прийому;

"мате" – команда зупинитися;

міст – дугоподібне максимально прогнуте положення тулуба спиною вниз;

МФД – Міжнародна федерація дзюдо;

"не-ваза" – боротьба лежачи;

негативне дзюдо – уникання захоплень, перешкоджання захопленням суперника, винятково оборонна стійка, фальшива атака, захоплення за штани тощо;

"о-сото-гарі – кидок назад;

"о-учі-гарі – зачеп зсередини;

"осаекомі – утримання суперника;

"реі – команда привітання суперників;

"сеоі-отоші – кидок через плече з коліна (колін);

"седе-цурікомі-гоші – кидок через спину зі зворотним захопленням та із захватом за два рукави;

"сокутейки" – спеціальний вимірювальний пристрій;

"соно-мама" – команда не рухатись;

"соре маде" – команда закінчення сутички;

"сутемі-ваза" – кидки з падінням;

татамі – мати синього, жовтого, червоного, зеленого кольорів розміром 1000x2000x40(50) мм або 1000x1000x40(50) мм, що використовуються під час проведення змагань з дзюдо, виготовлені з поролону вторинного спінювання, пінополіуретану (або подібне) та обклеєні спеціальною тканиною "рисова соломка";

"тачі-ваза" – боротьба у стійці;

"токета" – команда припинення утримання суперника;

"торі" – спортсмен, який проводить атаку;
 "уде-хишигі-вакі-гатаме" – больовий прийом з падінням на руку;
 "уке" – спортсмен, якого атакують;
 "ура-гатаме" – прийом "утримання" спиною до суперника;
 "учі-мата" – прийом "підхват зсередини";
 ФДУ – громадська організація «Федерація дзюдо України»;
 "фусен-гачі" – перемога в результаті неявки суперника;
 "хаджіме" – команда початку сутички;
 "хансоку маке" – покарання за серйозне порушення;
 "харай-гоші" – прийом "підхват під дві ноги";
 "шидо" – покарання за незначне порушення;
 "шіме-ваза" – задушливий прийом;
 "юко" – оцінка технічної дії
 care-system – система відеоконтролю.

II. Організація спортивних змагань

1. Види та ранг змагань

1. Види змагань визначаються Регламентом.
2. За видами змагання поділяють на:
  - 1) особисті;
  - 2) особисто-командні;
  - 3) командні.
3. В особистих змаганнях визначаються тільки особисті результати та місця кожного учасника у своїх вагових категоріях.
4. В особисто-командних змаганнях визначаються особисті місця учасників, місце команди визначається залежно від особистих результатів її учасників відповідно до Регламенту.
5. У командних змаганнях команди зустрічаються одна з одною, а за результатами цих зустрічей визначаються місця команд:
  - 1) під час проведення командних змагань кількість вагових категорій визначається регламентом відповідно до віку учасників. Дозволяється проводити змагання з меншою кількістю вагових категорій від існуючих відповідно до вікової групи;
  - 2) дозволяється заявляти по два спортсмени в кожному вагову категорію, які мають право боротися у своїй ваговій категорії або на категорію вище. Учасник, який був заявлений в одній ваговій категорії і боровся на категорію вище, в подальшому може знову боротися у своїй ваговій категорії. У командних змаганнях серед кадетів спортсмени повинні змагатися у своїй зареєстрованій категорії команд і не можуть змагатися на одну вагову категорію вище;
  - 3) офіційний представник команди не пізніше ніж за 20 хв до початку зустрічі зобов'язаний назвати спортсменів, які братимуть участь у цій командній зустрічі. Якщо спортсмени не названі, беруть участь спортсмени, які

стоять першими у заявленому командному списку у відповідній ваговій категорії;

4) стартова категорія першого раунду командних змагань визначається жеребкуванням, наступні раунди починаються з наступної категорії у послідовності (якщо інший порядок не визначено регламентом);

5) усі учасники зобов'язані бути присутніми під час офіційного представлення команд і оголошення результату зустрічі (офіційного поклону). Учасники, які не вийшли на офіційний поклон, знімаються з подальших змагань;

6) усі учасники, які заявлені для командної зустрічі, зобов'язані боротися. Якщо учасник відмовляється боротися ("віддає перемогу"), команда оголошується такою, що програла, і знімається зі змагань;

7) кожна особиста сутичка проводиться до визначення переможця. Якщо в кінці сутички не виявлено переможця, сутичка триває за правилом "Голден скор";

8) перша команда, спортсмени якої досягли більшості перемог, оголошується переможцем зустрічі, інші сутички не проводяться (якщо інший порядок не визначено регламентом);

9) командні змагання проводяться за олімпійською, коловою або змішаною системою;

10) результати сутичок заносять до протоколу командних змагань (додаток 4). Команда, яка набрала найбільшу кількість перемог, виграє командну зустріч. У разі рівності цих показників шляхом жеребкування визначається одна вагова категорія для повторної сутички, яка проводиться за системою "Голден скор" і за результатом якої визначається переможець командної зустрічі. У жеребкуванні беруть участь усі категорії незалежно від наявності чи відсутності заявлених у них учасників (в разі відсутності в обох командах учасників в одній категорії ця категорія не вноситься до жеребкування). У сутичці повинні брати участь ті самі спортсмени, які боролися в перших зустрічах.

6. Ранг змагання визначається відповідно до Положення про Єдину спортивну класифікацію України.

2. Система проведення змагань

1. Залежно від системи вибування учасників змагання проводяться:

1) за олімпійською системою із втішними сутичками від півфіналістів (додаток 1);

2) за коловою системою (додаток 2);

3) за змішаною системою (додаток 3).

2. Порядок сутичок між учасниками в кожній ваговій категорії або командами визначається жеребкуванням.

3. Регламент

1. Регламент, затверджений організаціями, які проводять змагання, поряд з Правилами є основним документом, яким керується суддівська колегія і учасники змагань.

2. Пункти Регламенту мають бути точними й унеможливити різне їхнє тлумачення.

3. Регламент містить розділи:

- 1) цілі і завдання заходу;
- 2) строки і місце проведення заходу;
- 3) організація та керівництво проведенням заходу;
- 4) учасники заходу;
- 5) характер заходу (змагання особисті, командні, особисто-командні);
- 6) програма проведення змагань;
- 7) безпека та підготовка місць проведення заходу;
- 8) умови визначення першості та нагородження переможців і призерів;
- 9) умови фінансування заходу та матеріального забезпечення учасників;
- 10) строки та порядок подання заявок на участь у заході;
- 11) інші умови, що забезпечують якісне проведення заходу.

4. Зміни та доповнення до Регламенту має право вносити організація, що його затвердила, не пізніше, ніж за три дні до початку змагань, з обов'язковим оприлюдненням їх для представників команд-учасників або учасників.

III. Учасники змагань

1. Вікові групи

Змагання з дзюдо проводяться за віковими групами:

молодші діти – хлопчики та дівчата	від 10 до 12 років;
діти – хлопчики та дівчата	від 12 до 13 років;
молодші юнаки – юнаки та дівчата	від 13 до 15 років;
юнаки – юнаки та дівчата	від 14 до 16 років;
молодші кадети – юнаки та дівчата	від 15 до 17 років;
кадети – юнаки та дівчата	від 15 до 18 років;
юніори – юніори та юніорки	від 15 до 21 року;
молодь – чоловіки та жінки	від 15 до 23 років;
дорослі – чоловіки та жінки	від 15 років і старші;
ветерани – чоловіки та жінки	від 30 років і старші.

2. Допуск учасників до змагань

1. Умови допуску учасників до змагань, їхня кваліфікація, а також перелік документів, що надаються до секретаріату, визначаються Регламентом.

2. Заявочні листи (додаток 5) організацій на участь команд або спортсменів оформлюються за встановленою формою з обов'язковим проставленням підписів керівника організації, тренера та лікаря, які засвідчують відповідний

рівень підготовленості спортсменів та допуск їх до змагань, та завіряються печатками.

Термін надання попередніх заявок визначається Регламентом.

3. Заявка для участі команди у змаганнях має містити такі дані:

- 1) номер за порядком;
- 2) вагова категорія;
- 3) прізвище, ім'я учасника;
- 4) рік народження;
- 5) спортивне звання (спортивний розряд);
- 6) кваліфікаційний ступінь (кю або дан);
- 7) територіальна організація, яку представляє спортсмен;
- 8) приналежність до фізкультурно-спортивного товариства;
- 9) спортивний клуб, заклад фізичної культури та спорту;
- 10) прізвище, ініціали основного тренера;
- 11) прізвище, ініціали тренера, що здійснює підготовку;
- 12) прізвище, ініціали першого тренера;
- 11) допуск за підписом лікаря та з печаткою медичної установи.

4. Допуск учасників здійснює секретаріат змагань у складі представника організації, що проводить змагання, головного судді, головного секретаря, лікаря змагань, які перевіряють заявки та документи учасників на відповідність вимогам Регламенту.

5. До участі у змаганнях не допускаються спортсмени, заявок на участь яких не було надано до секретаріату у встановлені строки.

6. У спірних випадках допуск учасників до участі у змаганнях розглядає та вирішує представник організації, що їх проводить.

3. Спортивні дисципліни

1. Змагання проводяться у спортивних дисциплінах (далі – вагові категорії) відповідно до правил МФД.

2. Учасники змагань ФДУ поділяються на вагові категорії (додаток б):

1) молодші діти (від 10 до 12 років):

хлопчики: 26, 29, 32, 35, 38, 42, 46, 50, +50 кг;

дівчата: 22, 25, 28, 32, 36, 40, 44, 48, +48 кг;

2) діти (від 12 до 13 років):

хлопчики: 30, 34, 38, 42, 46, 50, 55, 60, +60 кг;

дівчата: 25, 28, 32, 36, 40, 44, 48, 52, +52 кг;

3) молодші юнаки та дівчата (від 13 до 15 років):

юнаки: 34, 38, 42, 46, 50, 55, 60, 66, 73, +73 кг;

дівчата: 32, 36, 40, 44, 48, 52, 57, 63, +63 кг;

4) юнаки та дівчата (від 14 до 16 років):

юнаки: 42, 46, 50, 55, 60, 66, 73, 81, +81 кг;

дівчата: 36, 40, 44, 48, 52, 57, 63, +63 кг;

5) молодші кадети (від 15 до 17 років), кадети (від 15 до 18 років):

юнаки: 46, 50, 55, 60, 66, 73, 81, 90, +90 кг;

дівчата: 40, 44, 48, 52, 57, 63, 70, +70 кг;

б) юніори (від 15 до 21 року), молодь (від 15 до 23 років), дорослі (від 15 років і старші):

чоловіки: 60, 66, 73, 81, 90, 100, 100+ кг;

жінки: 48, 52, 57, 63, 70, 78, 78+ кг.

3. Перелік вагових категорій визначається Регламентом.

4. Кожен учасник допускається до змагань тільки в одній ваговій категорії, що відповідає його вазі на момент офіційного зважування.

5. У вікових категоріях чоловіків і жінок можуть проводитися змагання на звання абсолютного чемпіона без поділу учасників на вагові категорії. Мінімальна вага учасників таких змагань регулюється Регламентом.

4. Зважування учасників

1. Процедура офіційного зважування встановлює відповідність ваги учасника в межах однієї з вагових категорій.

2. Порядок і час зважування учасників змагань зазначаються Регламентом. Учасник, який запізнився або не з'явився на зважування у встановлений час, до змагань не допускається.

3. Учасники чоловічої та жіночої статі проходять процедуру зважування окремо у спеціально відведених кімнатах.

4. Облаштування приміщення для зважування:

1) електронні ваги, що стандартизовані у кімнаті для зважування (2 шт.);

2) електронні ваги поза приміщенням для зважування (1 шт.);

3) стіл (2 шт.), стілець (4 шт.), вішалки або корзини для одягу спортсменів;

4) обладнання в кімнатах для зважування учасників чоловічої та жіночої статі має бути однаковим.

5. За одну годину до офіційного зважування учасникам надається право на попереднє зважування (неофіційне зважування).

6. Учасник зобов'язаний пред'явити на офіційне зважування документ, що посвідчує його особу, та інші документи, обумовлені Регламентом.

7. Учасники чоловічої статі зважуються у плавках, жіночої – в роздільному купальнику. Учасники жіночої статі віком до 18 років зважуються у футболках поверх купальника. Для кадетів – допуск 100 г.

8. Процедуру офіційного зважування кожен учасник має право пройти лише один раз.

9. Процедуру офіційного зважування проводить група зважування, що призначається головним суддею змагань з числа суддівської колегії та складається з двох суддів біля кожних ваг, у приміщенні для зважування учасників.

10. Зважування учасників чоловічої та жіночої статей проводять судді відповідної статі.

11. Результат зважування (точну вагу) учасників судді вносять до протоколу зважування, який підписують усі члени групи зважування (додаток б).

12. Документи учасників перевіряють офіційно призначені особи та в разі виявлення невідповідності повідомляють про це головного суддю.

13. Контроль за процедурою зважування здійснює один із членів суддівської колегії за призначенням головного судді змагань.

14. У командних змаганнях до 16 років спортсмени виступають тільки у своїй ваговій категорії. У командних змаганнях молодших кадетів до 17 років і старші спортсмени мають право виступати у своїй або в наступній ваговій категорії.

16. На змаганнях допускається встановлювати межу перевищення ваги до вагової категорії відповідно до Регламенту.

17. Всі нестандартні ситуації, що виникають під час процедури зважування – на розгляд головного судді змагань.

5. Жеребкування

1. Жеребкуванням визначається черговість виступу учасників (команд) у змаганнях.

2. Жеребкування проводиться за день до першого дня змагань.

3. Жеребкування проводять головний секретар, головний тренер або старші тренери вікових груп за присутності представників команд.

4. Форма одягу на жеребкуванні для чоловіків – костюм (піджак і брюки), краватка, ділове взуття, для жінок – костюм (брючний або зі спідницею), ділове взуття.

5. Секретаріат друкує один список учасників для кожної вагової категорії, а технічні секретарі вивішують його на інформаційному стенді поруч із кімнатою жеребкування не пізніше ніж за 15 хв до початку жеребкування.

6. Виправлення у списках учасників (вагова категорія, написання прізвища тощо) може бути внесено за зверненням представника команди до початку жеребкування. Під час жеребкування та після нього внесення змін можливе лише з дозволу головного судді змагань або уповноваженої особи у виняткових випадках.

7. За результатами жеребкування складають протоколи змагань, що мають бути доступними для всіх представників команд.

8. Вносити зміни до протоколів змагань після жеребкування заборонено.

9. Порядок проведення жеребкування у чемпіонатах України серед молодших вікових груп, всеукраїнських турнірах визначається Регламентом.

6. Вимоги до костюма та гігієни учасника

1. Учасники змагань повинні бути одягнені у "дзюдогі", що відповідають вимогам МФД, а саме:

1) виготовлені з бавовни чи схожого матеріалу, мають належний вигляд (без дір і розривів), матеріал не має бути надмірно жорстким і товстим, щоб не перешкоджати захопленням суперника. Штани та куртка мають бути одного виробника та одного кольору (білого або синього);

2) учасник, який викликається першим, повинен бути одягнений у "дзюдогі" білого кольору, учасник, який викликається другим – синього;

3) куртка має бути такої довжини, щоб повністю покривати сідниці, достатньо широкою, щоб ліва пола заходила на праву не менше ніж на 25 см на рівні пояса (додаток 7);

4) між рукою та курткою по всій довжині рукава має бути простір 10–15 см, комір куртки має бути завтовшки щонайменше 1 см і завширшки 4–5 см;

5) штани мають бути досить довгими, щоб закривати ноги максимально до гомілковостопного суглоба чи щонайбільше до точки, що на 5 см вище від нього, між ногою та штаниною по всій довжині має бути простір 10–15 см;

б) міцний пояс завширшки 4–5 см, колір якого відповідає кваліфікації спортсмена, має бути двічі обгорнутий та зав'язаний на рівні талії пласким вузлом, щільно фіксуючи куртку, не даючи їй можливості вільно вистромлятися з-під нього. Довжина пояса має бути такою, щоб залишалися кінці завдовжки 20–30 см;

7) учасники жіночої статі повинні одягати під куртку трико з короткими рукавами або міцну довгу футболку з круглим коміром до шиї, що заправляється у штани, білого чи майже білого кольору.

2. На дзюдогі допускається таке маркування:

1) наспинна нашивка розміром не більше ніж 38 x 39 см, що розміщується на спині на 3 см нижче за комір куртки, із зазначенням прізвища спортсмена, країни (олімпійська аббревіатура) та інформації, дозволеної ФДУ. Розміри написів мають бути щонайбільше 7 см заввишки та 30 см завдовжки;

2) Державний Герб України (прапор) – зліва на грудях. Максимальний розмір – 100 см²;

3) допускається нашивання реклами або стрічок національних кольорів на плечі з обох боків куртки (від коміра через плече вниз по рукаву) завдовжки не більше ніж 25 см і завширшки до 5 см;

4) на поясі, на лівому передньому боці низу поли куртки і зверху передньої частини штанів може бути написано (надруковано чи вишито) прізвище спортсмена (щонайбільше – 3 x 10 см);

5) "дзюдогі" повинна відповідати вимогам МФД, контроль відповідності здійснюється також спеціальним приладом – "сокутейкі".

3. Гігієна учасників:

1) "дзюдогі" мають бути чистими, сухими та без неприємного запаху;

2) нігті мають бути коротко підстрижені (натурального кольору);

3) особиста гігієна учасників має бути на належному рівні;

4) довге волосся має бути зав'язане так, щоб не створювати незручностей супернику (перев'язане резинкою для волосся без будь-яких жорстких чи металевих елементів, голова не має бути покрита, за винятком пов'язки медичного характеру);

5) на тілі учасників (наявно або скрито) не має бути твердих предметів.

4. Будь-який учасник, який не виконує зазначених вимог, втрачає право брати участь у змаганнях. У разі порушення супернику присуджується

перемога "фусен-гачі", якщо сутичка не почалася, та "кікен-гачі", якщо сутичка вже стартувала.

5. Рефері може перевірити форму учасника. Якщо вона не відповідає вимогам Правил, після консультації з боковими суддями та одноголосного рішення рефері може дискваліфікувати учасника, про що інформує суддівську комісію та головного суддю. У разі розбіжності рішень судді проводять консультацію зі суддівською комісією та приймають остаточне рішення. Учасник, який отримав дискваліфікацію за невідповідність форми, допускається до участі у втішних сутичках.

6. Захисні засоби (еластичний бандаж, пов'язки) використовуються за бажанням учасників.

7. Якщо учасник використовує брекети, вони повинні бути обов'язково покриті м'якою гелевою захисною плівкою або подібним матеріалом. Використання "капи" забороняється.

7. Обов'язки та права спортсменів (учасників змагань)

1. Учасник зобов'язаний:

- 1) вчасно прибути на змагання;
- 2) чітко дотримуватися Регламенту змагань та Правил;
- 3) виконувати вимоги суддів;
- 4) своєчасно виходити на татамі за викликом суддівської колегії;
- 5) бути коректним щодо всіх учасників змагань і глядачів.

2. Учасник має право:

- 1) своєчасно отримувати потрібну інформацію про перебіг змагань;
- 2) отримувати через офіційного представника своєї команди інформацію про рішення, прийняті суддівською комісією.

3. Учасникам забороняється:

- 1) після сутички залишати майданчик до оголошення суддею результату;
- 2) втручатися в роботу суддів, сперечатися з ними;
- 3) порушувати Правила та заходи безпеки;
- 4) будь-які дії, що суперечать етиці дзюдоїста та духу дзюдо.

8. Обов'язки та права представника команди, тренерів (учасників змагань)

1. Представник команди є посередником між суддівською колегією змагань і спортсменами (тренерами) команди.

2. Якщо команда не має представника, його обов'язки виконує тренер або капітан команди.

3. Представник команди повинен перебувати на спеціально відведеному місці.

4. Представник команди не може бути одночасно суддею або лікарем цих змагань.

5. Представник команди виконує такі функції:

- 1) бере участь у жеребкуванні;

- 2) бере участь у роботі спільних нарад із суддями;
- 3) забезпечує дисципліну учасників команди та їхнє своєчасне прибуття на змагання.

6. Представнику команди забороняється втручатися в рішення суддів і осіб, які проводять змагання, а також порушувати етику дзюдо.

7. Представника команди може бути відсторонено від виконання своїх обов'язків у разі наявності з його боку порушень або невиконання своїх обов'язків.

8. Поведінка тренерів під час сутички:

1) тренери повинні сидіти на спеціально відведених для них місцях біля татамі протягом сутички;

2) тренер не має права асистувати спортсмену з трибун;

3) тренери не мають права давати вказівки учасникам і жестикулювати під час боротьби та після команди рефері "хаджіме";

4) тренери можуть давати вказівки своїм учасникам тільки після команди рефері "мате" та до команди рефері "хаджіме";

5) якщо тренер не дотримується правил, йому виноситься перше попередження;

б) якщо тренер і після попередження не дотримується правил, він отримує друге попередження та видаляється зі змагальної зони без права заміни. У такому випадку він також не може асистувати своєму спортсмену з трибун або подібного місця;

7) якщо тренер продовжує неналежно поводитися за межами змагальної зони, його буде покарано дискваліфікацією зі змагань;

8) тренери повинні виконувати ритуал на початку та наприкінці сутички: знаходитися в положенні стоячи обличчям до татамі, виконати одночасно з учасниками уклін вперед та уклін, повернувшись обличчям один до одного.

IV. Суддівська колегія

1. Склад суддівської колегії

1. Склад суддівської колегії змагань затверджує ФДУ чи організатор змагань у термін не пізніше ніж за 20 днів до початку проведення змагань.

2. До суддівської колегії змагань входять:

1) головний суддя;

2) головний секретар;

3) комісари змагань;

4) судді;

5) судді-секундометристи;

6) судді-інформатори;

7) судді при учасниках;

8) секретарі;

9) технічні секретарі;

10) технічний спеціаліст відеоконтролю та радіозв'язку;

- 11) лікар змагань;
- 12) комендант змагань.

3. Зі складу суддівської колегії змагань формується суддівська комісія, до складу якої входять головний суддя, комісари змагань, судді, які мають кваліфікацію судді міжнародної категорії, члени суддівської комісії ФДУ.

4. Сутичку спортсменів обслуговує бригада суддів у складі: рефері, два бокових судді з системою відеоконтролю, комісар змагань, суддя-секундометрист, суддя-інформатор і технічний секретар.

5. Дії спортсменів оцінює бригада суддів, а саме: рефері та два бокових судді із системами відеоконтролю. Суддівство кожної сутички відбувається згідно з Правилами і відповідає правилу "більшість з трьох".

6. Члени суддівської колегії зобов'язані мати суддівську форму, затверджену ФДУ, документ, що підтверджує кваліфікаційну категорію спортивного судді, суддівську емблему відповідної категорії.

7. Кількість членів суддівської колегії для суддівства одного змагання має відповідати розрахунку, як наведено в додатку 8 Правил.

8. Члени суддівської колегії зобов'язані знати та беззаперечно виконувати Правила.

2. Застосування системи відеоконтролю (care-system)

1. Care-system, що визначена у Правилах, є винятково компетенцією рефері, бокових суддів, комісара змагань, головного судді змагань. Ніхто не може втручатися або визначати порядок використання care-system, крім осіб, визначених Правилами.

2. Care-system використовується для оперативного реагування на ситуації, що склалися під час сутички, або після неї для прийняття правильного рішення; у будь-яких інших ситуаціях, коли це необхідно.

3. Користуватися чи просити скористатися care-system можуть тільки рефері, бокові судді, комісари змагань, головний суддя змагань, члени суддівської комісії ФДУ, відповідальне керівництво ФДУ.

4. Ситуації, що виникають під час використання системи відеоконтролю і не відображені у Правилах, регулюються правилами МФД (SOR), суддівською комісією ФДУ або уповноваженими особами.

3. Обов'язки суддівської колегії

1. Головний суддя здійснює загальне керівництво проведенням змагань відповідно до Регламенту та Правил, відповідає за проведення змагань перед організаторами змагань та виконує такі функції:

1) перевіряє готовність до змагань усіх приміщень, обладнання, інвентарю, їхню відповідність вимогам Правил, про що складає акт підготовки спортивної споруди (додаток 9);

2) проводить засідання суддів змагань спільно з представниками команд перед початком змагань, а також за необхідності;

3) організує та контролює жеребкування учасників;

- 4) організує та контролює зважування учасників;
- 5) призначає суддів до складу групи зважування;
- 6) керує роботою суддів при учасниках;
- 7) керує роботою комендантської групи;
- 8) затверджує графік перебігу змагань;

9) скасовує проведення змагань до їхнього початку, якщо місце проведення змагань, спортивне обладнання чи інвентар не відповідають вимогам Правил (рішення приймається спільно з представником організації, яка проводить змагання);

10) оголошує перерву або припиняє змагання в разі несприятливих умов, що заважають нормальному проведенню;

11) вносить зміни до програми та порядку проведення змагань за наявності обґрунтованих причин;

12) оголошує попередження або відсторонює від виконання своїх обов'язків представника (тренера, капітана команди), який допустив грубість щодо суддів або не виконує свої обов'язки;

13) дає роз'яснення представникам команд (тренерам) із того чи іншого рішення суддів (за потреби);

14) комплектує бригади суддів на фінальний блок;

15) аналізує діяльність суддів, звертає їхню увагу на помилки, робить зауваження та дає настанови;

16) оцінює роботу суддів за підсумками змагань;

17) має право відсторонювати від роботи будь-якого суддю за грубі порушення.

2. Головний секретар змагань виконує такі функції:

- 1) керує роботою секретаріату змагань;
- 2) бере участь у проведенні жеребкування;
- 3) складає програму та порядок проведення змагань;
- 4) веде протоколи змагань;
- 5) контролює оформлення протоколів сутичок;
- 6) оформлює розпорядження та рішення головного судді;
- 7) представляє головному судді результати змагань на затвердження та потрібні дані для підсумкового звіту.

3. Комісар змагань виконує такі функції:

1) комплектує бригади суддів на кожну сутичку, за винятком тих випадків, коли цю функцію виконує головний суддя або коли проводиться комп'ютерне жеребкування суддів;

2) здійснює контроль правильності суддівства на татамі, виконання обов'язків технічними секретарями, судьями на табло, судьями при учасниках;

3) слідкує за відповідністю перебігу змагань Правилам.

4. Рефері веде сутичку та керує суддівством так:

1) повинен переконатися в тому, що майданчик для змагань, електронне табло, форма, гігієна учасників тощо перебувають в належному стані перед початком сутички та відповідають вимогам Правил;

2) перед початком змагань має ознайомитися зі звуком гонга чи іншого сигналу, що означає закінчення часу сутички на татамі, місцем перебування лікаря або медичного помічника;

3) стежить за тим, щоб глядачі або фотографи не створювали небезпеки чи ризику травми для учасників;

4) перебуває зазвичай у межах робочої зони. У разі якщо обидва спортсмени перебувають в положенні боротьби лежачи, розвернувшись обличчям до краю робочої зони, рефері може спостерігати за діями спортсменів, зайнявши положення в зоні безпеки;

5) оголошує оцінки та покарання відповідно до Правил;

6) стежить за тим, щоб його рішення правильно фіксувалися на табло;

7) супроводжує відповідним жестом команди, оголошені оцінки та покарання під час сутички;

8) має залишати змагальну зону під час презентацій чи будь-яких тривалих перерв у програмі змагань.

5. Бокові судді сидять за столом татамі та здійснюють суддівство під час сутички спільно з рефері:

1) перебувають на зв'язку за допомогою бездротової радіосистеми (навушники, мікрофон) чи в інший спосіб;

2) допомагають рефері, використовуючи систему відеоконтролю (care-system);

3) приймають рішення відповідно до правила "більшість з трьох";

4) мають звернути увагу рефері в разі виявлення помилки на табло;

5) один із бокових суддів повинен обов'язково супроводжувати учасника, якщо він змушений замінити будь-яку частину форми за межами майданчика для змагань після того, як сутичка почалася, або йому потрібно тимчасово залишити зону змагань із причини, яку рефері вважає важливою;

6) якщо стать учасника не збігається зі статтю судді, супроводжувати учасника за потреби повинна призначена офіційна особа відповідної статі.

6. Секретар, секундометристи, судді на табло та суддя-інформатор сидять за столом татамі обличчям до рефері та виконують такі функції:

1) технічний секретар заповнює потрібні графи суддівського протоколу (оцінки, час сутички, якість перемог тощо), а після закінчення кожної сутички – передає суддівський протокол до секретаріату;

2) суддя на табло під час кожної сутички за допомогою технічних засобів показує прізвища учасників, а також оцінки і покарання після того, як рефері їх оголосив. За відсутності чи у разі відмови електронного табло оцінки та покарання показують на ручному механічному табло. Суддя на табло здійснює хронометраж часу сутички, а також часу утримання на електронному табло, а в разі відмови чи відсутності електронного табло – за допомогою механічного хронометра;

3) суддя-інформатор оголошує програму та порядок проведення змагань, представляє учасників кожної сутички й оголошує результат кожної сутички.

7. Судді при учасниках виконують такі функції:

1) перевіряють перед початком кожної сутички наявність спортсменів, а за їхньої відсутності – повідомляють про це комісара татамі;

2) знайомлять спортсменів із програмою змагань та послідовністю виходу учасників на татамі;

3) супроводжують спортсменів до татамі й назад після закінчення сутички;

4) супроводжують до зони проведення допінг-контролю тих спортсменів, яких визначає служба допінг-контролю;

5) перевіряють наявність і супроводжують до зони проведення нагородження для здійснення процедури нагородження спортсменів – переможців та призерів змагань.

8. Лікар змагань виконує такі функції:

1) у складі комісії здійснює приймання місць змагань;

2) перевіряє правильність оформлення заявок на участь у змаганнях;

3) бере участь у зважуванні та проводить зовнішній огляд спортсменів;

4) здійснює медичне обстеження у процесі змагань і надає допомогу згідно з Правилами;

5) стежить за дотриманням санітарно-гігієнічних вимог у місцях проведення змагань;

6) після закінчення змагань подає звіт головному судді змагань про медичне обслуговування змагань із зазначенням випадків травм і захворювань.

9. Комендант змагань виконує такі функції:

1) відповідає за своєчасну підготовку та урочисте оформлення місць змагань;

2) відповідає за підготовку та придатність до використання спеціального обладнання та інвентарю для проведення змагань відповідно до Правил;

3) відповідає за безпеку, розміщення та обслуговування учасників і глядачів;

4) відповідає за радіофікацію приміщення, підтримання порядку під час змагань, а також забезпечує всі потрібні заходи за вказівками головного судді.

10. Судді на контролі "дзюдогі" знаходяться в місці виходу учасників у змагальну зону та перевіряють відповідність костюма учасника тощо вимогам Правил та Регламенту. Для цього також використовується "сокутейкі".

V. Обладнання місць проведення змагань

1. Забезпечення безпеки учасників та суддів

1. Підготовка спортивних споруд та забезпечення безпеки учасників і глядачів під час проведення змагань здійснюються відповідно до Положення про порядок підготовки спортивних споруд та інших спеціально відведених місць для проведення масових спортивних та культурно-видовищних заходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 грудня 1998 року № 2025 (зі змінами).

2. З метою забезпечення безпеки глядачів та учасників спортивні змагання проводяться тільки на спортивних спорудах, прийнятих до експлуатації

державними комісіями, та після складання акту підготовки спортивної споруди для проведення заходу, що підписує головний суддя (додаток 9).

3. Відстань між майданчиком для змагань та глядачами має бути не менше ніж 3 м.

2. Устаткування

1. Інформаційне табло:

1) для кожного майданчика для змагань має бути два інформаційних табло, що розміщуються за його межами так, щоб їх легко могли бачити рефері, судді, комісар татамі, офіційні особи та глядачі;

2) розміри інформаційного табло не мають перевищувати 0,9 м заввишки і 2 м завдовжки;

3) інформаційне табло має відображати рахунок (оцінки технічних дій та покарання учасників) (додаток 10);

4) механічні інформаційні табло мають бути в резерві;

5) інформаційне табло має відповідати вимогам, встановленими МФД.

2. Контроль часу:

1) механічні секундоміри мають використовуватися одночасно з електронним обладнанням у разі відмови електронної системи інформаційних табло;

2) годинники й секундоміри мають бути зручними в експлуатації – їхню точність потрібно перевіряти перед початком і під час змагання;

3) для контролю часу сутички мають бути секундоміри (для контролю її тривалості – 1 шт., часу утримання – 2 шт., резервні – 1 шт.).

3. Для сповіщення арбітра про закінчення часу сутички використовується гонг або інший звуковий пристрій.

3. Майданчик для змагань

1. Майданчик для змагань – це майданчик, покритий татамі з мінімальними розмірами 14 x 14 м та максимальними – 16 x 16 м (додаток 11). У змаганнях серед молодших дітей допускаються розміри 10 x 10 м.

2. Майданчик для змагань ділиться на дві зони. Внутрішня площа для змагань називається робочою зоною та має мінімальний розмір 8 x 8 м (допускається 7 x 7 м) або максимальний – 10 x 10 м. У змаганнях серед вікових категорій "молодші діти" допускається розмір 6 x 6 м. Майданчик за робочою зоною називається зоною безпеки та має бути завширшки не менше ніж 3 м. Під час проведення змагань на кількох майданчиках, що розміщені впритул, потрібна зона безпеки між ними має бути завширшки 4 м (допускається 3 м).

3. Робоча зона та зона безпеки мають бути різного кольору. Робоча зона має бути контрастного кольору, відмінного від зони безпеки. Рекомендовані кольори затверджено МФД.

4. Листи татамі, що мають розміри 1 x 2 м або 1 x 1 м, виготовлено зі спресованих полімерних матеріалів (піни). Технічні характеристики листів татамі мають відповідати вимогам МФД. Листи татамі мають твердість та

потрібну пружність для пом'якшення падінь "уке", викладатися без щілин, а їхня поверхня має бути рівною. Листи татамі не мають бути слизькими та надто грубими, а також зміщуватись.

VI. Правила суддівства

1. Зміст сутички

У дзюдо дозволяється проводити атакуючі і захисні дії у відповідних положеннях спортсменів: кидки, утримання, больові на ліктьові суглоби, задушливі прийоми та інші дії атаки і захисту від них.

2. Робоча зона

1. Боротьба проводиться в межах робочої зони.

2. Кидок слід починати, коли обидва учасники перебувають всередині або, принаймні, "торі" має контакт із робочою зоною.

3. Будь-яка дія, що починається в момент, коли обидва учасники перебувають за межами робочої зони, не може бути оцінена.

4. Усі дії можуть тривати доти, доки один з учасників торкнеться будь-якою частиною тіла робочої зони (немає "мате").

5. Винятки:

1) у разі якщо в момент початку кидка тільки один з учасників має контакт з робочою зоною та обидва учасники виходять за межі робочої зони, дія може бути оцінена, якщо кидок триває безперервно. Також будь-яка негайна контратака учасника, який був поза робочою зоною під час початку кидка, може бути зарахована для оцінювання, якщо дія триває безперервно;

2) у положенні боротьби лежачи дії можуть тривати за межами робочої зони, якщо утримання було розпочато в межах робочої зони. У разі, якщо під час утримання за межами робочої зони "уке" переходить без зупинення до контратаки, сутичка триває;

3) технічна дія дозволяється, якщо кидок завершився за межами робочої зони та один із учасників негайно перейшов на утримання, больовий або задушливий прийом. Якщо під час боротьби в "не-ваза" "уке" перехоплює контроль в одній із вищезазначених технік (утримання, больовий або задушливий прийом) та успішно продовжує атакувати, дія дозволяється (немає «мате»).

6. Задушливі та больові прийоми, що розпочаті в межах робочої зони й мають ефективне продовження, можуть бути завершені, навіть якщо спортсмени перебувають за межами робочої зони.

7. Після початку сутички учасники можуть залишити місце змагання лише з дозволу рефері. Дозвіл може бути надано у виняткових випадках (потреба заміни дзюдогі чи футболки дівчатам, що зазнала ушкоджень (втратила цілісність або забруднилася), або потреба надання медичної допомоги учаснику).

3. Тривалість сутички

1. Тривалість сутички визначається Правилами і Регламентом:
  - 1) молодші діти, діти – 2 хв;
  - 2) молодші юнаки, юнаки, ветерани – 3 хв;
  - 3) молодші кадети, кадети, юніори, молодь, дорослі – 4 хв.
2. Тривалість додаткової сутички "голден скор" за часом не обмежено.
3. Будь-який учасник має право на відпочинок 10 хв між сутичками.
4. Проміжки часу між командами рефері "мате" і "хаджіме", а також між – "соно мама" і "йоши" не входять до тривалості часу сутички.
5. Рефері зобов'язаний знати тривалість сутички, перш ніж він вийде на татамі.
6. Сигнал про закінчення часу сутички подається гонгом чи іншим схожим звуковим сигналом.
7. Під час проведення змагань на кількох татамі одночасно потрібно, щоб звукові сигнали гонгів на цих татамі були різними.
8. Сигнал про закінчення сутички має перебивати шум глядачів.
9. Час утримання:
  - "іппон" – 20 с;
  - "ваза-арі" – 10 с і більше, але менше 20 с;
  - "юко" – 5 с і більше, але менше 10 с.
10. Якщо утримання зафіксовано одночасно із сигналом про закінчення часу сутички або часу, що залишається до кінця сутички, недостатньо для повноцінного утримання, час, який відведено для боротьби, триває до оголошення "іппон" (або еквівалента) або команди рефері "токета" чи "мате".
11. У цей час "уке" може контратакувати, використовуючи задушливі чи больові прийоми. У разі здачі або втрати свідомості "торі", "уке" виграє сутичку з оцінкою "іппон".
12. Будь-яка технічна дія, розпочата одночасно із сигналом про закінчення сутички, підлягає оцінюванню.
13. Будь-яка технічна дія, що проводиться після сигналу про закінчення часу сутички, не оцінюється, навіть якщо рефері не встиг дати команди «соре маде».
14. Незважаючи на те, що технічна дія збігається із сигналом про закінчення часу сутички, але, на думку рефері, вона не ефективна, він негайно має оголосити "соре маде".

4. Жести рефері

1. Рефері повинен робити жести під час виконання дій, як показано у додатку 12.
2. Жести повинні тривати від трьох (3) до п'яти (5) с для забезпечення чіткої видимості результату для головного судді, комісару та суддів на табло. Під час виконання жестів "юко", "ваза-арі", "іппон" рефері повинен займати таке положення, щоб оцінку було чітко видно суддям, але при цьому обидва учасники повинні перебувати в полі його зору.

3. Рефері має зробити поклін під час входу на татамі та виходу з нього (мал. 1), зайняти положення перед виходом спортсменів на татамі на сутичку (мал. 2), запросити учасників вийти в робочу зону (мал. 3) та дати команду "хаджиме" (мал. 4).

4. "Іппон" – підняти випрямлену руку над головою долонею вперед (100 очок на табло, мал. 5).

5. "Ваза-арі" – підняти випрямлену руку убік на рівень плеча долонею вниз (10 очок на табло). Жест "ваза-арі" починається з руки, зігнутої вздовж грудей, потім рухається вбік до повного випрямлення (мал. 6).

6. "Ваза-арі-авасете-іппон" – дві оцінки «ваза-арі» разом дають оцінку "іппон" (100 очок на табло). Показати жестом спочатку оцінку «ваза-арі», потім – "іппон" (мал. 7).

7. "Юко" – підняти одну руку вбік долонею вниз, під кутом 45 градусів від тіла (1 очко на табло). Жест "юко" починається з положення зігнутої руки вздовж грудей, потім рухається вбік до повного випрямлення (мал. 8).

8. "Осаєкомі" – витягнути руку вперед (долоня вниз) у бік учасників, ставши обличчям до них і трохи нахиливши корпус вперед (малюнок 9). Рефері повинен перевірити, чи секундометрист запустив таймер, перш ніж зупинити жест і повернутися в нормальне положення для контролю сутички.

9. "Токета" – витягнути руку вперед (долоня – великий палець вгору) і два-три рази швидко помахати нею вліво-вправо, трохи нахиливши корпус вперед (мал. 10). Рефері повинен перевірити, чи правильно секундометрист зупинив час.

10. "Мате" – підняти руку вперед паралельно татамі на висоту плеча долонею вперед пальцями вгору в бік секундометриста (мал. 11).

11. "Соно мама" та "йоши" – торкнутися і легко штовхнути долонями обох учасників (мал. 12).

12. Встаньте (поверніться у вихідну позицію сутички): обидві руки витягніть у бік відповідного дзюдоїста, долоні паралельні татамі, рефері двічі-тричі проводить ними знизу вгору, змістивши їх на кілька сантиметрів (мал. 13). Рефері повинен переконатися, що учасник чітко бачить цей жест.

13. Відміна помилкової оцінки – однією рукою показати помилковий жест, другою рукою (долоня повернута всередину), піднявши її над головою, помахати два-три рази вліво-вправо (малюнок 14). При скасуванні оцінки або покарання оголошення не робиться. Якщо необхідний жест нової оцінки або покарання, його слід зробити якомога швидше після жесту скасування. Якщо ситуація дозволяє, суддя сигналізує про скасування, коли спортсмени можуть бачити цей жест.

14. Недійсний (кидок без отримання очок обома спортсменами): підняти одну руку над головою долонею паралельно до голови і помахати нею справа – наліво два-три рази без оголошення (мал. 15).

15. Оголошення переможця зустрічі – рефері повертається на вихідну позицію, робить крок уперед і піднятою вище плеча рукою вказує на переможця, потім робить крок назад (мал. 16).

16. Виклик лікаря – обернутися у бік медичного персоналу і показати запрошувальний жест рукою від медичного столу до травмованого учасника (мал. 17).

17. Оголошення покарання ("шидо", "хансоку маке") – рефері повинен тимчасово зупинити змагання, оголосивши "мате", повернути учасників у вихідне положення і повернутися на 45 градусів у бік спортсмена, який підлягає покаранню, та вказати на спортсмена, який підлягає покаранню, витягнувши вказівний палець із стиснутого кулака (мал. 18).

18. Якщо обом спортсменам призначено покарання, рефері повинен зробити відповідний жест і по черзі вказати на обох спортсменів (лівим вказівним пальцем на спортсмена ліворуч від себе, а правим вказівним пальцем на спортсмена праворуч від себе).

19. Пасивне ведення боротьби – підняти зігнуті в ліктях обидві руки перед собою на рівні грудей та обертати ними вперед, потім вказати пальцем на учасника, який карається (мал. 19).

20. Фальш-атака – витягнути обидві руки вперед зі стиснутими пальцями в кулак і потім опустити їх униз (мал. 20).

21. Вказати учасникові (учасникам) на потребу привести до ладу костюм – схрестити руки на рівні пояса долонями до себе (мал. 21).

22. Покарання за невиконання "дзюдогі" або волосся учасника, який не виправив "дзюдогі" між командами "мате" і наступною командою "хаджиме" – вказати на учасника (учасників), якому (яким) має бути призначено покарання, витягнувши вказівний палець із зігнутої долоні, оголошуючи про покарання, а потім схрестити ліву руку над правою, долонями всередину, на рівні пояса; таку саму процедуру слід застосовувати за невиконання зачіски, показуючи відповідний жест (мал. 22).

23. Покарання за вихід за межі робочої зони (мал. 23).

24. Покарання за захват ноги (мал. 24).

25. Покарання за перешкоджання супернику зробити захват шляхом прикриття відвороту своєї "дзюдогі" (мал. 25).

26. Покарання за блокування однією рукою (мал. 26).

27. Покарання за блокування двома руками (мал. 27).

28. Покарання за невиконання захвату.

29. У разі, якщо недостатньо зрозуміло, хто з учасників отримав оцінку або покарання, після офіційного жесту рефері може вказати на синю або білу смужку (початкове положення спортсмена).

30. У разі виникнення тривалої паузи рефері витягнутою рукою долонею вгору вказує учаснику (учасникам) на місце початкового положення.

5. Початок сутички

1. Перед початком кожної сутички рефері та судді мають зайняти робочі місця перш ніж учасники вийдуть на татамі, зробивши поклін під час входу на татамі та виходу з нього.

2. В особистих змаганнях рефері повинен перебувати в центрі, за 2 м від лінії, що з'єднує учасників у початковому положенні, обличчям до столу, де реєструється час. Судді повинні зайняти місця за столом (із системою відеоконтролю). Допускається система проведення змагань з трьома суддями на татамі, якщо відсутня система відеоконтролю.

3. У командних змаганнях перед початком сутичок учасники повинні пройти церемонію поклонів за таким порядком:

1) рефері залишається на тому ж самому місці, що і в особистих змаганнях. За його сигналом дві команди виходять по черзі по зовнішньому краю робочої зони та зупиняються, повернувшись обличчям до учасників іншої команди;

2) за вказівкою рефері дві команди після поклону перед входом до робочої зони рухаються вперед до стартової лінії, позначеної на татамі;

3) за вказівкою рефері (жест – руки паралельно вперед, долоні відкриті вперед) команди повертаються у напрямку до столу керівника татамі. Рефері дає команду "реі", щоб усі учасники виконали уклін одночасно. Рефері уклін не виконують;

4) потім за вказівкою рефері (жест – руки паралельно вперед, долоні відкриті всередину) дві команди знову повертаються обличчям одна до одної й за командою "реі" всі учасники здійснюють одночасно уклін один одному;

5) після закінчення церемонії поклонів усі учасники команд виходять із робочої зони там, де зайшли, та чекають на зовнішньому краю татамі початку першої сутички учасників. У кожній сутичці учасники повинні виконати таку ж саму процедуру поклонів, як і в особистих змаганнях;

6) після закінчення останньої за порядком сутички рефері запрошує команди виконати дії, зазначені в підпунктах 1, 2 цього пункту, та оголошує переможця. Церемонія поклонів виконується у зворотному порядку: спочатку уклін один одному, потім – у бік суддівського столу.

4. Учасники мають право робити поклон перед входом і виходом із робочої зони, хоча це не є обов'язковим.

5. Після входу на татамі учасники мають йти до входу у робочу зону одночасно.

6. Учасники прямують зоною безпеки на свої місця у центрі межі робочої зони відповідно до порядку (оголошений першим із правого боку, оголошений другим із лівого боку від позиції рефері) і зупиняються. За сигналом рефері учасники рухаються вперед до своїх стартових позицій і вклоняються одночасно один одному, а потім роблять крок вперед лівою ногою. Після закінчення сутички і після того, як рефері оголосить результат, учасники одночасно повинні зробити крок назад із правої ноги і вклонитися один одному.

7. Якщо учасники не виконали уклону або зробили його неправильно, рефері повинен запросити їх зробити це. Усі поклони учасники повинні виконувати у стійці, згинаючись у поясі вперед під кутом 30°. Важливо виконувати поклони правильно.

8. Учасники не повинні тиснути руки один одному перед початком сутички.

9. Сутичка завжди починається в положенні стоячи за командою рефері

"хаджіме".

10. Лікар команди займає місце біля медичного столу лікаря змагань.

11. Тренери повинні сидіти на відповідних місцях, визначених для них перед початком боротьби. Тренери виконують процедуру поклонів.

12. Члени суддівської комісії мають право переривати сутичку.

13. Учасникам змагань забороняється виконувати будь-які дії релігійного характеру під час проведення змагань у змагальній зоні.

6. Перехід у боротьбу лежачи "не-ваза" зі стійки "тачі-ваза"

1. Перехід від "тачі-ваза" до "не-ваза" вважається дійсним, якщо "торі" або "уке" здійснюють реальну атаку або контратаку, а потім намагаються виконати "осаекомі-ваза", "шіме-ваза" або "кансецу-ваза".

2. У "тачі-ваза" обидва спортсмени знаходяться у положенні стоячи і не перебувають у жодній з наступних позицій "не-ваза" (додаток 13).

3. Дозволяється робити захват за пояс у кінцевій фазі техніки кидка.

4. Якщо техніка кидка переривається, захват за пояс є дією "не-ваза".

5. Захоплення під поясом у кінцевій фазі техніки кидка, наприклад, при "сото-макікомі", що продовжується через "ушіро-кеса-гатаме" або "ура-гатаме" та подібні технічні дії, дозволені.

6. "Не-ваза" – положення, при якому обидва спортсмени стоять двома колінами на татамі (мал. 1).

7. Якщо між спортсменами втрачається контакт і немає можливості продовжити сутичку, суддя має оголосити команду "мате" (мал. 2).

8. Спортсмен, який лежить на животі на татамі, вважається таким, що перебуває в положенні "не-ваза" (мал. 3).

9. За умови контролю захвату з боку спортсмена, який стоїть, вважається, що спортсмен, який стоїть на колінах, знаходиться в "тачі-ваза", застосовуються правила "тачі-ваза" (мал. 4).

10. Якщо спортсмен, який стоїть, не атакує негайно, то суддя повинен оголосити команду "мате". Спортсмен, який стоїть на колінах, не може брати захват руками за ноги для захисту від кидка, якщо він це зробить, призначається покарання "шидо".

11. У позиції, якщо один спортсмен стоїть двох ліктях та двох колінах, а інший у "тачі-ваза" – він може виконати технічну дію тільки для переходу у "не-ваза" без оцінювання (мал. 5).

12. У разі, якщо спортсмен, який стоїть на колінах (коліні), зробить захват за ноги руками (плечами) для захисту від кидка у положеннях, зазначених на малюнках 6 – 8, йому призначається покарання "шидо".

13. Спортсмени можуть переходити від "тачі-ваза" до "не-ваза", якщо це відбувається в одному з випадків, зазначених у цій главі. Однак, якщо техніка не є безперервною, суддя оголошує команду "мате" і наказує обом спортсменам відновити поєдинок у положенні стоячи.

14. Ситуації, що дозволяють перехід від "тачі-ваза" до "не-ваза":

1) коли учасник, завершивши кидок, без перерви переходить у стан боротьби

лежачи, продовжуючи атакувати (мал. 9, 10);

2) якщо один з учасників падає в результаті невдалої спроби проведення кидка, інший учасник може скористатися нестійким положенням суперника й перевести його в положення боротьби лежачи;

3) коли один з учасників переводить свого суперника в положення боротьби лежачи вдалим рухом, який не кваліфікується як техніка кидка.

15. Як виняток, якщо один з учасників тягне свого суперника в положення боротьби лежачи у випадках, не передбачених Правилами, і його суперник при цьому не отримує переваги, рефері має оголосити "мате" й покарати учасника, який вчинив цю дію, оголосивши йому "шидо". Якщо його суперник при цьому отримує перевагу й продовжує боротьбу лежачи, сутичка триває.

16. Спортсмени повинні мати можливість перейти від "не-ваза" до "тачі-ваза", якщо ситуація не є небезпечною для обох спортсменів, незалежно від того, чи є у них захвати. Коли вони обидва встають, незалежно від положення тіла, вони можуть продовжувати сутичку.

17. Захват "ката-сандаку" (захват обома руками шиї та одного плеча суперника) у положенні "не-ваза" дозволений (мал. 11).

18. Якщо захват "ката-сандаку" використовується, починаючи з "не-ваза", переходячи до "тачі-ваза", або безпосередньо в "тачі-ваза", негайно оголошується "мате" (мал. 12).

19. Захват "ката-сандаку" в "тачі-ваза" в разі виконання кидка одночасно з оголошенням "мате" або без нього, вважатиметься причиною для покарання "хансоку-маке" (мал. 13).

20. Захват "ката-сандаку" у "не-ваза" з блокуванням тулуба суперника ногами також карається "хансоку-маке" (мал. 14).

7. Команда "мате"

1. Рефері повинен оголосити команду "мате", щоб тимчасово зупинити сутичку в ситуаціях, зазначених у цій главі, а учасники повинні швидко повернутися на свої стартові позиції. Для продовження сутички рефері дає команду «хаджіме».

2. У випадках, коли команда "мате" дається для зупинки сутички з метою покарання учасника(ів) "шидо", вони залишаються на місцях, не повертаючись на стартові позиції ("мате" – "шидо" – "хаджіме"), крім випадків, коли "шидо" дається за вихід з робочої зони.

3. Даючи команду "мате", рефері повинен бачити учасників на випадок, якщо вони не чують команди й продовжують боротьбу.

4. Ситуації, коли рефері має дати команду «мате»:

- 1) один чи обидва учасники виходять за межі робочої зони;
- 2) один чи обидва учасники виконують заборонені дії;
- 3) один чи обидва учасники отримали травму або захворіли;
- 4) потрібно привести до ладу дзюдогі одного або обох учасників;
- 5) у боротьбі лежачи немає очевидного продовження дії;

6) один з учасників стає у стійку або напівстійку з положення боротьби лежачи в той час, коли його супротивник у нього на спині;

7) один з учасників перебуває у стійці або стає у стійку з положення боротьби лежачи, піднімаючи свого суперника, який лежить на спині та обхватує ногами будь-яку частину тіла учасника, який стоїть;

8) один з учасників проводить чи намагається провести больовий прийом або задушливий прийом у положенні стоячи;

9) один чи обидва спортсмени стають з положення лежачи у стійку без негайного продовження відповідно до Правил;

10) захват "ката-санкаку" у стійці;

11) у будь-якому іншому випадку, коли рефері визнає це потрібним.

5. Ситуації, коли рефері не повинен давати команди "мате":

1) для зупинення учасника(ів), який(які) виходять за робочу зону, якщо ситуація не є небезпечною або відповідає вимогам Правил;

2) учасник, який уникнув утримання, больового прийому чи задушливого захоплення, потребує або просить відпочинку;

3) обидва учасники стають у стійку з положення "не-ваза" та готові для подальшої боротьби.

6. Учасники після команди "мате" зобов'язані виправити свої "дзюдогі".

8. Команда "соно мама"

1. У разі якщо рефері хоче негайно зупинити сутичку, не змінюючи положень учасників, він дає команду "соно мама". Для продовження сутички дається команда "йоши".

2. Команда "соно мама" дається тільки в положенні боротьби лежачи.

3. Коли рефері оголошує "соно мама", він має уважно стежити за тим, щоб не змінювалися захвати й положення учасників.

4. Якщо під час боротьби лежачи учасник показує, що він травмований, арбітр може за потреби після оголошення "соно мама" розділити учасників, а потім після огляду повернути їх у положення, перед яким було оголошено «соно мама», і дати команду «йоши».

5. Для оголошення "шидо" команда "соно мама" не дається, а тільки з приводу консультації із суддями щодо покарання "хансоку маке".

9. Завершення сутички

1. Рефері оголошує "соре-маде" й завершує сутичку. Після оголошення "соре-маде" рефері повинен тримати спортсменів у полі зору на той випадок, якщо вони не почули команди й продовжують боротьбу.

2. Рефері повинен, перш ніж оголосити результат, вимагати від учасників привести костюм у порядок (за потреби).

3. Після того, як рефері оголосив результат, учасники повинні зробити крок назад, уклонитись і залишити робочу зону зі свого боку татамі зоною безпеки.

4. Виходячи з татамі, учасники не повинні знімати "дзюдоджі" або розв'язувати пояс, доки не залишать зони проведення змагань.

5. У разі якщо рефері помилково зазначив переможця, обидва судді повинні домогтися зміни його рішення перш ніж він залишить робочу зону, на якій прийнято рішення.

Якщо член суддівської комісії помітить помилку, він може вказати суддям на неї.

6. Усі дії та рішення, приймаються рефері й суддями відповідно до правила "більшість з трьох".

7. Ситуації оголошення команди "соре-маде":

1) коли один учасник отримує оцінку "іппон" або "ваза-арі-авасет-іппон";

2) у разі відмови суперника від боротьби "кікен-гачі";

3) у разі дискваліфікації "хансоку маке";

4) коли один з учасників не може продовжувати боротьби через травму;

5) коли час, відведений для сутички, минув.

8. Рефері оголошує результат сутички:

1) учасник оголошується переможцем, коли він отримує оцінку "іппон" або його суперник отримує "хансоку маке";

2) за наявності оцінених технічних дій "ваза-арі";

3) якщо немає оголошених оцінок чи оцінки однакові, незалежно від кількості "шидо", результат сутички визначається в "голден скор" як в особистих, так і в командних змаганнях.

10. "Голден скор"

1. У разі завершення основного часу сутички, якщо немає оголошених оцінок чи оцінки однакові, незалежно від кількості "шидо", рефері оголошує "соре маде" й тимчасово зупиняє сутичку. Учасники повертаються на свої стартові позиції.

2. У "голден скор" немає обмеження часу, але всі оцінки й покарання з попередньої сутички залишаються на табло.

3. Рефері оголошує «хаджіме» для початку сутички. Між закінченням основного часу сутички й початком "голден скор" не має бути періоду відпочинку.

4. Перша оцінка в "голден скор" вирішує результат сутички.

5. Сутичка закінчується одразу після того, як один з учасників отримує третє покарання "хансоку маке". Після цього рефері оголошує "соре маде".

6. Якщо під час "голден скор" один учасник проводить утримання та оголошено «осаекомі», рефері повинен дозволити проводити утримання до 20 с ("іппон"), або до команди "токета" чи "мате", або до виконання задушливого чи больового прийому будь-якого учасника, що призводить до негайного результату. У цьому разі учасника оголошують переможцем із відповідним рахунком.

Примітки:

1. Якщо протягом перших 5 с утримання учасник, який утримується, успішно виконує больовий (задушливий) прийом або виходить з утримання та сам негайно бере суперника на утримання, такі дії зараховуються.

2. Якщо під час "голден скор" оголошується "хансоку маке", покарання учаснику має виноситися так само, як і у звичайній сутичці.

3. Коли рефері вирішить дати попередження одному з учасників, а це покарання принесе перемогу одному з учасників, він спочатку консультується із суддями й виносить рішення на підставі правила "більшість з трьох".

4. Спеціальні ситуації у "голден скор":

1) якщо один з учасників відмовляється продовжити боротьбу в "голден скор", іншого учасника оголошують переможцем "кікен-гачі";

2) у разі якщо обидва учасники безпосередньо отримують "хансоку маке" одночасно, вони виключаються зі змагань.

11. Оцінка "іппон"

1. Рефері оголошує "іппон", якщо виконана спортсменом технічна дія відповідає таким критеріям:

1) учасник контролювано кидає свого суперника на спину зі значною силою та швидкістю без зупинки. Коли під час падіння відбувається пережаття без прямого падіння на спину, це можна вважати за «іппон», якщо ця дія відповідає вимогам Правил (додаток 14);

2) перекид можна вважати "іппоном", тільки якщо під час приземлення немає перерви: різниця в перекиді визначає оцінку балів, оцінка "іппон" дається, коли "уке" перекидається на спину;

3) коли учасник проводить утримання суперника протягом 20 с після оголошення "осаекомі";

4) коли учасник двічі чи більше разів поплескує рукою чи ногою або вголос промовляє "маїта", що є результатом "осаекомі", "шіме-ваза" чи "кансетсу-ваза";

5) якщо учасник стає недієздатним унаслідок впливу "шіме-ваза" або "кансетсу-ваза".

2. У разі покарання спортсмена "хансоку маке" його суперник оголошується переможцем.

3. Особливі ситуації:

1) у разі, якщо обидва учасники падають на татамі в результаті одночасно проведеної атаки і судді не можуть визначити, чия техніка переважала, оцінки не нараховуються;

2) падіння "уке" в позицію "міст" (голова та одна нога або обидві ноги торкаються татамі) розглядається як "іппон".

12. Оцінка «ваза-арі»

Рефері оголошує оцінку "ваза-арі" у тому разі, якщо технічна дія відповідає таким критеріям (додаток 15):

- 1) учасник контролювано кидає суперника, але в кидку частково відсутній один або два з трьох елементів, потрібних для оцінки "іппон";
- 2) падіння на бік при положенні плечей 90 градусів по відношенню до татамі з обов'язковим торканням тілом татамі;
- 3) за кидок з перекатом частково через спину;
- 4) падіння вперед з торканням задньою поверхнею плеча;
- 5) утримання суперника "осаекомі" протягом 10 – 19 с.

13. Оцінка "юко"

1. Рефері оголошує оцінку "юко" у тому разі, якщо технічна дія відповідає таким критеріям (додаток 15):

- 1) падіння на бік (90 градусів) або близьке до приземлення на бік;
- 2) падіння на верхню частину спини;
- 3) падіння на бік на осі плеча і одному лікті;
- 4) падіння на сідниці, під кутом 90 градусів або більше до задньої частини;
- 5) падіння на обидва лікті чи обидві руки, або руку і лікоть;
- 6) утримання суперника "осаекомі" протягом 5 – 9 с.
- 7) падіння на задню верхню частину плеча.

2. Оцінки "юко" підраховуються, але вони не додаються до оцінки «ваза-арі».

14. Команда "ваза-арі-авасете-іппон"

Рефері оголошує команду "ваза-арі-авасете-іппон" у разі, якщо один учасник під час однієї сутички отримує другу оцінку "ваза-арі".

15. Утримання "осаекомі-ваза"

1. Рефері оголошує "осаекомі", якщо технічна дія відповідає таким критеріям:

- 1) "уке" торкається татамі спиною, однією чи обома лопатками та контролюється "торі";
- 2) нога (ноги) і тіло "торі" не мають контролюватися ногами "уке";
- 3) контроль здійснюється збоку або зверху;
- 4) "торі" має займати своїм тілом положення, повернувшись боком, грудьми або спиною до "уке", тобто подібно до технічних дій "кеса-гатаме", "камі-шихо-гатаме" чи "ура-гатаме";

5) якщо "уке" успішно перехоплює контроль однією зі згаданих технік у безперервній послідовності за межами робочої зони, утримання також є дійсним.

2. Утримання продовжується за межами робочої зони, якщо його було оголошено в межах робочої зони.

3. Якщо "торі" міняє положення утримання без втрати контролю над "уке", час утримання триває до оголошення "іппон" (чи еквівалента), "токета" або "мате".

4. Якщо під час проведення утримання "торі" здійснює заборонену дію, рефері оголошує «мате», повертає учасників у початкове положення, оголошує покарання (а за потреби – й оцінку за утримання), потім поновлює боротьбу командою "хаджіме".

5. Якщо під час проведення утримання уже здійснює заборонену дію, рефері оголошує покарання без зупинення сутички. Якщо потрібно оголосити покарання "хансоку маке", рефері після оголошення "соно мама" консультується із суддями, оголошує "мате", повертає учасників у початкове положення, оголошує "хансоку маке" й закінчує сутичку, оголошуючи "соре маде".

6. Якщо обидва бокові судді вважають, що утримання зафіксовано, але рефері не оголосив "осаекомі", вони повинні негайно сказати йому про це й відповідно до правила "більшості з трьох" рефері негайно оголошує "осаекомі".

7. Якщо під час проведення утримання "уке" вдається обхопити (схресним захватом) своїми ногами ногу суперника зсередини чи зовні, оголошується "токета".

8. Якщо "уке" стає у положення "міст", але "торі" продовжує здійснювати над ним контроль, "осаекомі" триває.

16. Больові прийоми

1. Больові прийоми дозволяється проводити на ліктьові суглоби шляхом їх перегинання чи обертання (скручування).

2. Проведення больового прийому має бути припинено, якщо "уке" переходить у положення стоячи та повністю контролює ситуацію.

3. Успішним проведенням больового прийому вважається, коли "уке" вимовляє слово "маїта" чи багаторазово плескає по тілу суперника чи по татамі руками (рукою) або ногами (ногою).

4. Забороняється виконувати больові прийоми в стійці, а в разі їхнього проведення – оголошується "шидо". Якщо такі дії виконуються одночасно з технікою кидка, рефері оголошує покарання "шидо" або "хансоку маке" в залежності від шкоди, спричиненої цими діями супернику.

5. Дозволяється проведення больового прийому за межами татамі, якщо дію було розпочато в межах робочої зони або в разі негайного переходу від кидка до больового прийому за межами татамі.

6. Виконання больового прийому з розтягуванням прямої ноги заборонено, в разі його проведення оголошується "шидо".

17. Задушливі прийоми

1. Задушливі прийоми проводяться шляхом здавлювання кровоносних судин шії чи початкового відділу нижніх дихальних шляхів (горла) суперника.

2. Забороняється проводити задушливі прийоми пальцями рук, нижньою частиною своєї чи чужої куртки або кінцями свого чи чужого пояса.

3. Забороняється виконувати задушливі прийоми у стійці, а в разі їхнього проведення оголошується "шидо". Якщо при цьому виконується техніка кидка, оголошується "хансоку маке".

4. Виконання задушливого прийому з розтягуванням прямої ноги заборонено, в разі його проведення оголошується "шидо".

5. У разі переходу "уке" в положення стоячи та контролю над ситуацією проведення задушливого прийому має бути припинено.

6. Успішним проведенням задушливого прийому вважається, коли "уке" вимовляє слово "маїта" або багаторазово плескає по тулубу суперника чи по татамі руками (рукою), або ногами (ногою), або втрачає свідомість. У такому разі рефері дає команду "іппон" і за потреби запрошує лікаря.

7. Дозволяється проведення задушливого прийому за межами татамі, якщо дію було розпочато в межах робочої зони або як негайний перехід від кидка до задушливого прийому за межами татамі.

8. У змаганнях серед кадетів і молодших вікових груп учасник, який не здався під час проведення задушливого прийому і втратив свідомість, знімається зі змагань.

18. Заборонені дії та покарання

1. Заборонені дії залежно від серйозності порушення поділяються на незначні (оголошується "шидо") та серйозні (оголошується "хансоку маке").

2. Покарання оголошує рефері.

3. Під час однієї сутички може бути показано два "шидо", третє – "хансоку маке" (два покарання й дискваліфікація). "Шидо" не дає переваги іншому учаснику. У кінці сутички, якщо рахунок рівний і в учасників різна кількість "шидо", сутичка переходить у «голден скор».

4. "Шидо" дається учаснику з поверненням обох учасників у початкове положення.

5. Покарання у положенні боротьби лежачи застосовуються так же само, як і в положенні "осаекомі".

6. Перед оголошенням "хансоку маке" рефері повинен проконсультуватися з боковими судьями та винести рішення на підставі правила "більшість з трьох". Коли обидва учасники порушують правила одночасно, кожен із них повинен бути покараний відповідно до ступеня порушення. Якщо обидва учасники мали два покарання "шидо" й надалі кожен із них отримує наступне покарання, їм обом оголошують "хансоку маке" і вони обидва програють сутичку.

7. У разі оголошення покарання рефері зрозумілим жестом пояснює причину цього покарання.

8. За порушення, що було скоєно під час сутички, чи (у виняткових випадках) за серйозні порушення, вчинені після сигналу закінчення сутички (якщо результат сутички ще не був оголошений), покарання може бути оголошено й після команди "соре маде".

9. Дисциплінарна комісія ФДУ може виключити з участі в інших змаганнях спортсмена, який через негідну поведінку під час змагань заслуговує на дискваліфікацію.

19. Покарання "шидо" (група незначних порушень)

1. "Шидо" призначається будь-якому учаснику, який здійснив незначне порушення (додаток 16):

1) навмисне уникнення "куміката" для перешкоджання діям суперника;
2) прийняття в положенні стоячи виключно оборонної пози після "куміката" (зазвичай більше ніж 5 с);

3) імітація атаквальних дій, яка чітко показує, що не було жодного наміру кинути суперника (фальш-атака). Фальш-атаки визначаються у випадках, коли "торі":

не має жодного наміру кидка;
проводить атаку без "куміката" або швидко розриває "куміката";
робить одну атаку або кілька повторних атак без виведення "уке" з рівноваги;

вставляє ногу між ніг "уке" для блокування можливої атаки;

4) у положенні стоячи утримання країв рукавів суперника без негайної атаки;

5) у положенні стоячи захоплення пальців однієї чи обох рук суперника лише з метою перешкоджання атаки;

6) навмисне приведення у безлад своєї "дзюдогі" (розв'язування або перев'язування пояса чи штанів без дозволу арбітра, витягування назовні нижньої частини своєї куртки, повільне приведення у порядок "дзюдогі" з метою затягування часу);

7) переведення суперника в положення боротьби лежачи у випадках, не передбачених главою 7 цього розділу;

8) захват рукавів або штанів суперника через край (пальці всередині);

9) у положенні стоячи будь-який захват, відмінний від "класичного", без негайного переходу до атаквальних дій (наприклад, за пояс, схресний, односторонній, захоплення та утримання нижньої частини розправленої поли куртки);

10) відсутність жодних атаквальних дій упродовж 30 с у положенні стоячи до чи після "куміката";

11) нетрадиційні захвати без атаки: захват краю рукава (рукавів) суперника і загортання його (їх) догори (захват "пістоль"), захват краю рукава (рукавів) суперника і загортання його (їх) (захват "кишеня"), односторонні захвати;

12) після команди "хаджиме" негайний обхват суперника обома руками за тулуб для кидка ("ведмежий захват"). Не є "шидо", коли учасник "торі" чи "уке" здійснює спочатку захват "куміката" принаймні однією рукою. У такому разі "торі" чи "уке" мають право охоплювати суперника для кидка ("ведмежий захват");

- 13) обмотування полою куртки або кінцем пояса будь-якої частини тіла суперника;
- 14) захоплення зубами "дзюдогі" (своєї або суперника);
- 15) впирання рукою (долонею), ногою (ступнею) в обличчя суперника;
- 16) впирання ногою в пояс або комір куртки суперника;
- 17) проведення задушливих захватів, використовуючи кінці свого пояса чи поли куртки або лише пальців;
- 18) у положенні стоячи або положенні боротьби лежачи вихід за межі робочої зони чи виштовхування суперника за межі робочої зони для уникнення атакуючих дій суперника;
- 19) збивання ногою або коліном кисті чи руки суперника з метою звільнення від захоплення або удар суперника по носі чи щиколотці без застосування будь-якої технічної дії;
- 20) блокування рук суперника, заламування пальця (пальців) суперника з метою звільнення від захвату;
- 21) зривання захвату суперника двома руками залишаючись без захвату;
- 22) уникнення захвату суперника за допомогою удару по його руці;
- 23) прикривання верхнього краю/коміра своєї куртки для запобігання захвату суперника;
- 24) у разі змушування суперника стати у зігнуте положення без негайної атаки;
- 25) у разі дій із захопленням нижче пояса у стійці (виняток: у заключній фазі кидка, коли "торі" переходить на утримання – "о-сото-макікомі", немає "шидо");
- 26) обвивання ногою ноги суперника без негайної атаки;
- 27) виконання задушливого прийому з розтягуванням прямої ноги суперника;
- 28) виконання больового та задушливого прийомів у стійці без спроби кидка;
- 29) якщо учасник самостійно не заправив "дзюдогі" після команди "мате": після першого випадку арбітр показує жест заправитись, після другого випадку – покарання; арбітр під час покаранні вказує пальцем на пояс;
- 30) для виконання кидка вперед "торі" використовує голову для допомоги собі (тільки кадети та молодші вікові групи);
- 31) кидок через спину зі зворотнім захватом (корейський кидок через спину, тільки для кадетів та молодших вікових груп).

2. Бригада суддів має право оголошувати покарання, керуючись Правилами.

3. У разі якщо рефері вирішує покарати учасника(ів), він тимчасово зупиняє сутичку і оголошує покарання, вказуючи на того (тих) учасника(ів), хто вчинив заборонену дію.

4. Перш ніж оголосити "хансоку маке" рефері консультується із суддями й виносить рішення на підставі правила "більшість з трьох". Коли обидва учасники порушують правила одночасно, кожен із них має бути покараний відповідно до ступеню порушення.

5. Якщо обидва учасники мали два "шидо" і згодом кожен із них отримує наступне покарання, їм обом оголошують "хансоку маке".

6. Покарання в боротьбі лежачи має застосовуватися, як і у випадках "осаекомі".

7. Якщо арбітр вирішує покарати учасника(ів), командою "мате" він зупиняє сутичку, повертає учасників у вихідне положення й оголошує покарання, вказуючи на того (тих) учасника(ів), хто вчинив заборонену дію (за винятком боротьби лежачи).

8. Коли "уке" стягує "торі" в положення боротьби лежачи і при цьому не отримує переваги у продовженні боротьби лежачи, рефері зупиняє сутичку ("мате") й оголошує "шидо" "уке" (без повернення на стартові позиції).

9. "Класичним" захватом є захоплення лівою рукою правого боку куртки суперника за рукав, комір на рівні грудей, верхньої частини плеча або на спині та правою рукою на лівому боці куртки суперника за рукав, комір на рівні грудей, верхньої частини плеча або на спині, завжди вище пояса.

10. Як тільки учасник узяв схресний захват (двома чи однією рукою на однойменному боці спини, плеча або руки суперника), він одразу переходить до атаквальних дій (інакше рефері повинен застосувати щодо нього "шидо").

11. Аналогічне правило – для захвату за пояс та одностороннього захвату.

12. Учасника не карають за захват двома руками на одному боці куртки суперника, якщо цей захват виявився результатом "нирка" суперника головою під руку. Учасник, який виконав "нирок" головою під руку без негайної атаки, отримує "шидо".

13. Вставлення ноги між ніг суперника без одночасної спроби проведення технічної дії не може розцінюватися як "класичний" захват, учасник повинен атакувати в цьому положенні або щодо нього має бути застосовано "шидо".

14. "Неведення боротьби" зазвичай оголошується за відсутності дій одного чи обох спортсменів протягом 30 с: немає атаквальних дій з боку одного чи обох учасників.

15. Якщо рефері переконаний, що учасник справді готується до атаки, він не повинен карати за відсутність атаквальних дій.

16. Судді карають учасника, який не прагне до швидкого взяття захвату або намагається не дати здійснити захват супернику.

17. Дія обмотування полою куртки або кінцем пояса означає, що пояс чи пола куртки мають зробити повний оборот. Використання пояса чи поли куртки як фіксатора під час виконання захвату (без обмотування) не підлягає покаранню, тобто блокування руки супротивника не карається.

18. Учасник може виконувати захват нижче пояса, якщо має захват рукою на рукаві чи на комірці.

20. Якщо учасник виконує обхват двома руками тулуба суперника та зчіплює долоні у "замок", а суперник контратакує, рефері дає змогу закінчити дію. Якщо дія була результативною, оголошується оцінка "ваза-арі" чи "іппон" та застосовується "шидо" за обхват.

20. Покарання "хансоку маке" (група значних порушень)

1. "Хансоку маке" призначається будь-якому учаснику, який скоїв серйозне порушення (додаток 17):

1) застосування техніки "кавазу-гаке" (кидок суперника, обвиваючи ногою його ногу, повернувшись майже в той самий бік, що і суперник, і падіння на нього);

2) застосування техніки "кансетсу-ваза" на будь-якій частині тіла, крім ліктьового суглоба;

3) підймання суперника, який лежить на татамі, та кидання його знову на татамі;

4) збивання опорної ноги суперника зсередини під час проведення кидків типу "хараі-гоші";

5) ігнорування вказівок арбітра;

6) здійснення непотрібних вигуків, зауважень або жестів, образливих для суперника, рефері чи глядачів під час сутички;

7) виконання технічних дій, що можуть травмувати або становити небезпеку для шиї чи хребта суперника;

8) падіння на татамі під час застосування чи спроби застосувати технічні дії (такі як "уде-хишигі-вакі-гатаме");

9) "пірнання" головою в татамі, нахилиючись уперед і вниз під час проведення чи спроби проведення таких технічних дій як "учі-мата", "хараі-гоші" тощо, або падіння назад під час проведення або спроби проведення технічної дії;

10) навмисне падіння на спину у разі положення суперника на спині атакуючого, контролюючи його рухи;

11) носіння твердих або металевих предметів (приховано чи явно);

12) проведення втретє, після попередніх "шидо", атакувальних чи захисних дій однією або двома руками нижче пояса суперника у "тачі-ваза". Захват ноги нижче пояса можливий, коли обидва суперники перебувають в очевидному положенні боротьби лежачи й дію "тачі-ваза" закінчено;

13) будь-яка дія, що суперечить духу дзюдо, в будь-який час сутички;

14) усі ситуації, коли "уке" стає в положення "міст" для уникнення падіння на спину після атаки суперника, зараховуються як "хансоку маке". Це рішення приймається з метою захисту учасників, для уникнення падіння небезпечним для здоров'я способом;

15) виконання "кансецу-ва" у стійці з кидком;

16) затискання ногами тулуба ("дожиме"), шиї чи голови суперника ("ножиці" зі схрещеними ногами, при цьому коліна випрямлені).

2. Якщо учасник мав два "шидо" за незначні порушення та знову здійснює незначне порушення, до нього має бути застосовано "шидо" втретє. Рефері оголошує учаснику "хансоку маке" після консультації із суддями. Третє "шидо" не оголошується як "шидо", а має бути оголошено безпосередньо "хансоку маке".

3. У разі порушення підпунктів 9, 12, 14 пункту 1 глави 20 Правил, учасник зберігає право продовжити змагання у втішних зустрічах.

4. У разі "хансоку маке" для обох учасників (в основний час або в "голден скор") унаслідок третього "шидо" за негативне дзюдо обидва учасники дискваліфікуються зі змагань. Якщо учасники отримують "хансоку маке" за дії, які суперечать духу дзюдо, місця не визначаються, бали не нараховуються. Якщо "хансоку маке" було наслідком перших двох покарань за незначні порушення, їхнє місце визначається відповідно до стадії, на якій обидва учасники були покарані: фінал – обидва отримують 2 місце, сутичка за бронзу – обидва отримують 5 місце, півфінал – обидва отримують 5 місце, чвертьфінал або сутичка за вихід за 3 місце – обидва отримують 7 місце. У коловій системі вони мають право брати участь у наступних сутичках. Якщо за особистими змаганнями відбуваються командні, учасники мають право брати в них участь, крім випадків прямого "хансоку маке" за дії, які суперечать духу дзюдо. У командних змаганнях обидва учасники програють поєдинок, команди отримують 0 балів, але вони мають право брати участь у наступних сутичках. Якщо в командних змаганнях обидва учасники отримують прямий "хансоку маке" за дії, що суперечать духу дзюдо, рішення приймає головна суддівська колегія або суддівська комісія. Арбітр повинен жестом показати причину покарання "хансоку маке".

5. Заборонені технічні дії за віковими групами та покарання в разі їхнього використання спортсменами молодших вікових груп наведені у додатку 18.

6. У випадку покарання "хансоку маке" за дії, що суперечать духу дзюдо, рефері повинен негайно заповнити та підписати форму (додаток 19), підписати у комісара або керівника татамі, передати головному судді змагання або відповідальній особі. Після реєстрації документ має бути переданий до суддівської комісії ФДУ. Кожен рефері несе особисту відповідальність за виконання вище зазначених дій щодо ситуацій, в яких він брав участь.

21. Визначення переможця в разі травми, хвороби або нещасного випадку з одним із учасників

1. У разі якщо один з учасників не здатен продовжувати боротьбу через травму, отриману під час сутички, хворобу або нещасний випадок, що сталися під час змагань, рефері після консультації із суддями та лікарем повинен оголосити результат сутички.

2. Травма:

1) якщо сталася з вини травмованого учасника, він вважається таким, який програв;

2) якщо сталася з вини суперника, перемога присуджується травмованому учаснику;

3) у разі якщо неможливо визначити причину травми, учасник, який не може продовжити боротьбу, вважається таким, який програв.

3. Якщо учасник захворів під час змагань і не спроможний брати участь у змаганнях, переможцем оголошується його суперник.

4. Коли нещасний випадок відбувається через зовнішній вплив, сутичку має бути скасовано або відкладено після консультації із суддівською комісією.

5. Медичний огляд:

1) рефері запрошує лікаря для огляду учасника, який отримав важкий удар по голові або в ділянку хребта, або якщо рефері впевнений, що є серйозна травма. Якщо лікар після огляду учасника повідомляє рефері, що учасник не може продовжити боротьбу, рефері після консультації із суддями оголошує суперника переможцем рішенням "кікен-гачі";

2) учасник сам може попросити рефері запросити лікаря – в цьому разі сутичка припиняється і суперник оголошується переможцем рішенням "кікен-гачі";

3) лікар також може просити огляду учасника – в цьому разі сутичка припиняється і суперник оголошується переможцем рішенням "кікен-гачі";

4) для кожного учасника допускається тільки один лікар. Якщо лікарю потрібна допомога асистента, він повідомляє про це рефері. Тренер ніколи не допускається в якості лікаря під час змагань;

5) поряд із травмованим учасником може перебувати тільки рефері, який повинен контролювати надання допомоги відповідно до Правил;

б) медична допомога дозволяється в таких випадках:

незначна травма;

у разі зламаного нігтя лікарю дозволяється допомогти обрізати ніготь. Така допомога надається на краю татамі. Учасника супроводжує суддя з бригади, що обслуговує сутичку, чи будь-який інший вільний суддя;

7) незначна травма може бути усунута самим учасником. У разі вибитого пальця рефері зупиняє сутичку, оголошуючи "мате" чи "соно мама", і дозволяє учаснику вставити вибитий палець. Цю дію також має бути здійснено за участі лікаря, і учасник може продовжити сутичку. Учаснику дозволяється вправляти один і той самий палець двічі. У разі виникнення такої ситуації втретє учаснику забороняється продовжувати сутичку. Рефері після попередньої консультації із суддями в інтересах здоров'я учасника закінчує сутичку та оголошує суперника переможцем;

8) травма з кровотечею:

у випадках кровотечі травма має бути обов'язково усунута лікарем за допомогою пластиру, пов'язки, носових тампонів (дозволяється використання кровозгортувальних і кровоспинних засобів);

рефері запрошує лікаря з метою надання допомоги для зупинення кровотечі. Рефері не дозволяє продовжувати сутичку, поки кровотечу не зупинено.

Травми з кровотечею можуть лікуватися двічі. У разі виникнення схожої травми з кровотечею втретє, рефері (після консультації із суддями, суддівською комісією) в інтересах здоров'я учасника закінчує сутичку й оголошує суперника переможцем.

У деяких випадках за рішенням суддівської комісії така допомога може бути надана тричі.

У всіх випадках, коли кровотечу у спортсмена не може бути зупинено, суперник оголошується переможцем "кікен-гачі".

6. Будь-які види бловоти учасника ведуть до програшу – результату "кікен-гачі" на користь суперника.

7. У випадках, коли учасник навмисною дією травмує суперника, йому оголошується "хансоку маке", крім будь-яких інших дисциплінарних стягнень, що можуть бути визнані дисциплінарною комісією ФДУ.

8. У разі якщо лікар команди, відповідальний за учасника, чітко розуміє (особливо в разі техніки удушення), що є серйозна небезпека для здоров'я учасника, він може підійти до краю татамі й просити суддів негайно зупинити сутичку. Таке втручання означатиме програш і тому має застосовуватися тільки у виняткових випадках.

Якщо неможливо визначити причини травми обох учасників і немає винних, перемагає учасник, який може продовжити боротьбу.

У випадках прямого "хансоку маке" при здійсненні дій, що суперечать духу дзюдо, учасник знімається зі змагань.

22. Неявка та відмова від боротьби

1. Рішення "фусен-гачі" оголошується тому учаснику, суперник якого не з'явився на сутичку.

2. Якщо один учасник готовий вчасно й суддівська комісія бачить, що його суперник відсутній, вона може попросити суддю-інформатора оголосити "останнє попередження про вихід на татамі" відсутньому учаснику.

3. Рефері запрошує готового до сутички учасника для очікування на край робочої зони. На табло запускається зворотний відлік у 30 с. Якщо протягом 30 с суперник не з'являється, рефері запрошує присутнього учасника в робочу зону й оголошує його переможцем "фусен-гачі".

4. Учасник, який не з'явився (спізнівся), позбавлений права на сутичку, але може брати участь у втішних сутичках за рішенням суддівської комісії.

5. Перш ніж оголосити "фусен-гачі" рефері повинен отримати згоду суддівської комісії.

6. "Кікен-гачі" оголошується учаснику, суперник якого відмовляється від боротьби з будь-якої причини під час сутички.

7. Якщо учасник протягом сутички втрачає свої контактні лінзи і, не маючи можливості негайно поставити їх на місце, інформує рефері, що не може продовжити без них сутички, рефері повинен віддати перемогу його супернику ("кікен-гачі") після консультації з боковими суддями.

8. Якщо учасник (вікова група до 18 років і молодші) втрачає свідомість під час "шіме-ваза", він більше не має права продовжувати участь у змаганнях.

VII. Адаптація ветеранів війни, осіб з інвалідністю, осіб з обмеженнями повсякденного функціонування до повноцінного життя суспільства

1. Реалізація фізичних, психологічних, соціальних можливостей ветеранів війни, осіб з інвалідністю, осіб з обмеженнями повсякденного функціонування, систематизація заходів, спрямованих на відновлення та компенсацію функціональних можливостей організму для поліпшення фізичного та психологічного стану людини в процесі діяльності ФДУ з подальшого розвитку виду спорту як суб'єкта сфери фізичної культури і спорту в сучасних умовах відбуватиметься з урахуванням спрямування зусиль на залучення визначених категорій населення до занять фізичною культурою та спортом.

2. ФДУ в ході адаптації виду спорту до потреб ветеранів війни, осіб з інвалідністю відповідної нозології, осіб з обмеженнями повсякденного функціонування ставить за мету сприяння інклюзії та інтеграції до повноцінного життя суспільства, фізичній, психологічній реабілітації, розвиток можливостей до ведення самостійного способу життя, залученості до місцевої спільноти.

З цією метою забезпечуються належні та сприятливі умови для зміцнення громадського здоров'я шляхом використання оздоровчої рухової активності, розв'язання спеціалізованих завдань та практичних проблем з комплексністю та невизначеністю умов, обґрунтовуються вибір та реалізація відповідних заходів для визначених категорій населення.

3. Спортивні заходи проводяться серед ветеранів війни, осіб з інвалідністю, осіб з обмеженнями повсякденного функціонування.

Допуск до участі у спортивних заходах учасників визначених категорій населення відбувається за умови допуску лікаря до занять фізичною культурою та спортом з урахуванням обмежень до виконання фізичних вправ та наявності страхового полісу, дійсного на термін проведення заходу (умови договору страхування мають передбачати участь у спортивних заходах).

Допуск до спортивних заходів відбувається без урахування спортивних розрядів та звань.

4. ФДУ бере участь у створенні безперешкодного доступу учасників спортивних заходів до місць їхнього проведення, використання спортивних споруд, обладнання та інвентарю, що сприятиме фізкультурно-спортивній реабілітації осіб різного віку та статі.

5. ФДУ, створюючи та забезпечуючи умови для адаптації ветеранів війни, осіб з інвалідністю, осіб з обмеженнями повсякденного функціонування, співпрацює з місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, іншими громадськими об'єднаннями фізкультурно-спортивної спрямованості.

6. За результатами участі у спортивних заходах серед ветеранів війни, осіб з інвалідністю, осіб з обмеженнями повсякденного функціонування спортивні розряди та звання не присвоюються.

VIII. Антидопінгові заходи

1. Антидопінгові заходи під час спортивних змагань організуються і проводяться відповідно до Закону України "Про антидопінгову діяльність у спорті", Положення про Національний антидопінговий центр, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.07.2002 № 1063 (зі змінами), Антидопінгових правил Національного антидопінгового центру України (далі – НАДЦ), затверджених наказом НАДЦ від 22.12.2023 № 204-ОС, Всесвітнього антидопінгового кодексу та відповідних Міжнародних стандартів ВАДА.

2. Відбір допінг-проб може проводитися під час усіх офіційних спортивних змагань та поширюється на всіх спортсменів, які беруть участь у спортивних змаганнях.

3. Організатори спортивних змагань здійснюють заходи щодо запобігання участі відсторонених або тимчасово відсторонених від спортивної діяльності у зв'язку з порушенням Антидопінгових правил осіб. Зокрема, організатори під час прийому заявок, реєстрації учасників спортивних змагань, затвердження суддівського складу тощо здійснюють перевірку кожного з учасників на відсутність його у списках відсторонених чи тимчасово відсторонених на сайтах НАДЦ, відповідної міжнародної спортивної федерації та Міжнародного агентства з тестування. У випадку наявності інформації щодо відсторонення такі особи (спортсмени, тренери, лікарі, допоміжний персонал спортсмена) не допускаються до участі у спортивних змаганнях.

4. Організатори спортивних змагань реєструють спортсменів до участі у спортивних змаганнях в разі умови проходження ними сертифікованих курсів антидопінгової освіти на освітній платформі Всесвітнього антидопінгового агентства ADEL, організованих за участю відповідної міжнародної спортивної федерації чи Національного антидопінгового центру.

5. Організатори спортивних змагань забезпечують належні та сприятливі умови для проведення тестувань спортсменів, зокрема облаштовують пункт допінг-контролю, що відповідає вимогам Міжнародного стандарту з тестувань і розслідувань ВАДА.

6. Організатори спортивних змагань забезпечують безперешкодний доступ офіцерів допінг-контролю та іншого персоналу з відбору допінг проб до пункту допінг-контролю, всіх приміщень та місць проведення спортивних змагань, де можуть перебувати спортсмени, допоміжний персонал, судді, представники організаторів.

7. Організатори спортивних змагань забезпечують недопущення перешкоджання чи втручання в роботу офіцерів допінг-контролю, іншого персоналу з відбору допінг-проб під час процедури тестування спортсменів (зокрема, під час повідомлення спортсменів щодо обрання їх для тестування, супроводження спортсменів до пункту допінг-контролю, здійснення процедур під час здачі спортсменом допінг-проби, документального оформлення процедури допінг-контролю тощо).

8. Організатори спортивних змагань за можливістю у найкоротший термін інформують НАДЦ щодо всіх виявлених випадків можливих порушень

Антидопінгових правил (використання, зберігання, призначення, розповсюдження заборонених речовин, втручання у процедури допінг-контролю тощо).

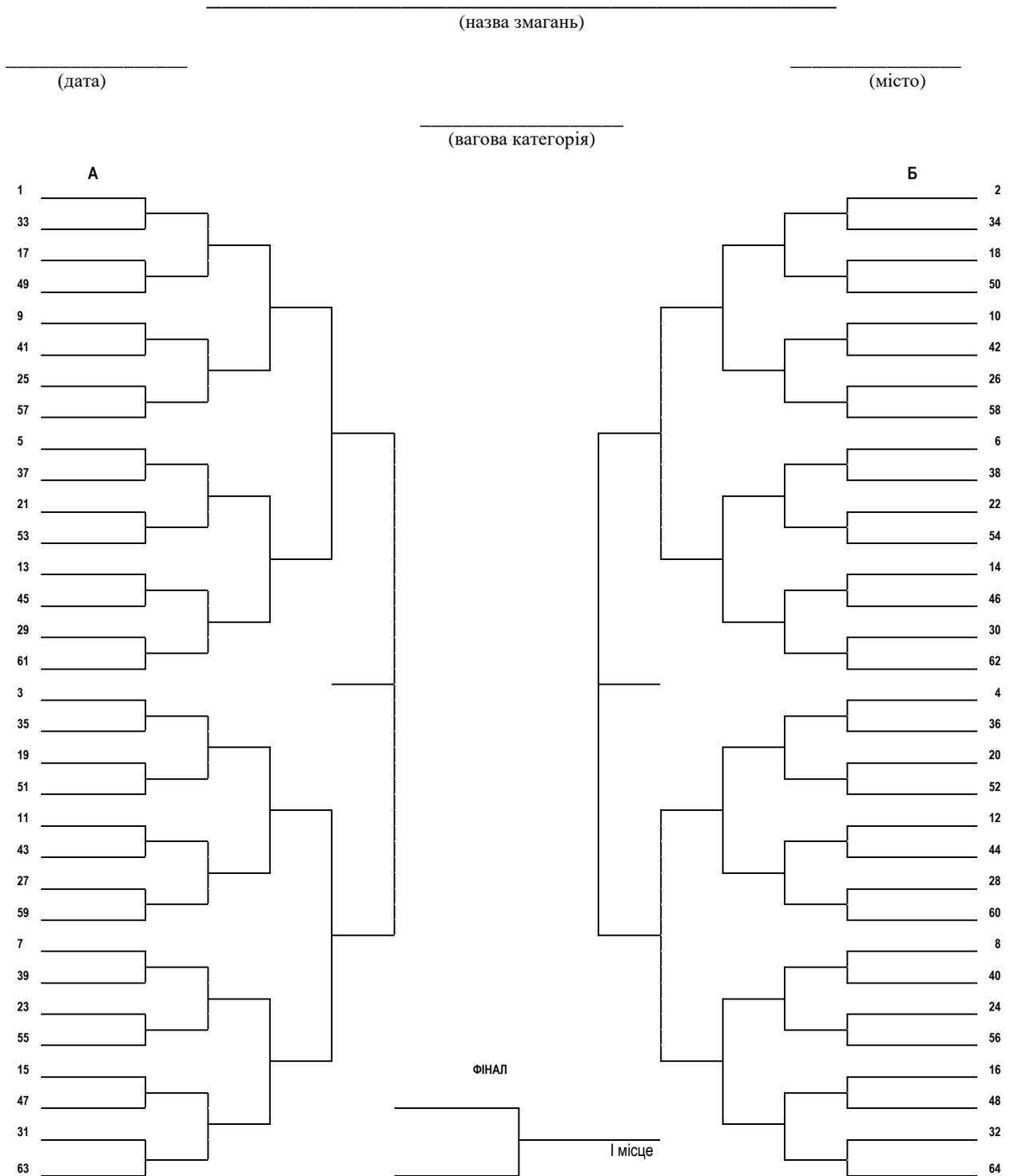
Зміст

Розділ I. Загальні положення		2
Розділ II. Організація спортивних змагань		4
	Глава 1. Види та ранг змагань	4
	Глава 2. Система проведення змагань	5
	Глава 3. Регламент	6
Розділ III. Учасники змагань		6
	Глава 1. Вікові групи	6
	Глава 2. Допуск учасників до змагань	6
	Глава 3. Спортивні дисципліни	7
	Глава 4. Зважування учасників	8
	Глава 5. Жеребкування	9
	Глава 6. Вимоги до костюма та гігієни учасника	9
	Глава 7. Обов'язки та права спортсменів (учасників змагань)	11
	Глава 8. Обов'язки та права представника команди, тренерів (учасників змагань)	11
Розділ IV. Суддівська колегія		12
	Глава 1. Склад суддівської колегії	12
	Глава 2. Застосування системи відеоконтролю (care-system)	13
	Глава 3. Обов'язки суддівської колегії	13
Розділ V. Обладнання місць проведення змагань		16
	Глава 1. Забезпечення безпеки учасників та суддів	16
	Глава 2. Устаткування	17
	Глава 3. Майданчик для змагань	17
Розділ VI. Правила суддівства		18
	Глава 1. Зміст сутички	18
	Глава 2. Робоча зона	18
	Глава 3. Тривалість сутички	18
	Глава 4. Жести рефері	19
	Глава 5. Початок сутички	21
	Глава 6. Перехід у боротьбу лежачи "не-ваза"	23

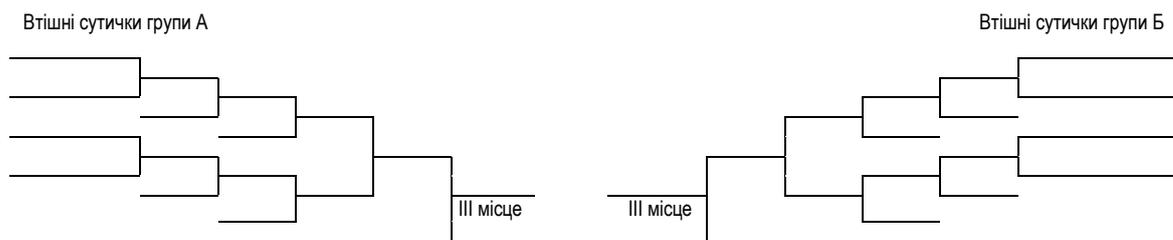
Глава 7. Команда "мате"	24
Глава 8. Команда "соно мама"	25
Глава 9. Завершення сутички	25
Глава 10. "Голден скор"	26
Глава 11. Оцінка "іппон"	27
Глава 12. Оцінка "ваза-арі"	27
Глава 13. Оцінка "юко"	28
Глава 14. Команда "ваза-арі-авасет-іппон"	28
Глава 15. Утримання "осаекомі-ваза"	28
Глава 16. Больові прийоми	29
Глава 17. Задушливі прийоми	26
Глава 18. Заборонені дії та покарання	30
Глава 19. Покарання "шидо" (група незначних порушень)	31
Глава 20. Покарання "хансоку маке" (група значних порушень)	34
Глава 21. Визначення переможця в разі травми, хвороби або нещасного випадку з одним із учасників	35
Глава 22. Неявка та відмова від боротьби	37
Розділ VII. Адаптація ветеранів війни, осіб з інвалідністю, осіб з обмеженнями повсякденного функціонування до повноцінного життя суспільства	38
Розділ VIII. Антидопінгові заходи	39

Додаток 1
до Правил спортивних змагань з дзюдо
(підпункт 1 пункту 1 глави 2 розділу II)

**Проведення змагань
за олімпійською системою із втішними сутичками від півфіналістів**

Продовження додатка 1

1. Під час жеребкування всі учасники поділяються на дві групи: А (непарні номери) та Б (парні).
2. У групах А та Б учасники, які здобули перемоги в попередніх сутичках, виходять до наступного кола змагань. Так триває доти, доки не буде визначено двох фіналістів (найсильніших у групах А та Б).
3. У фіналі за перше місце зустрічаються спортсмени, які не програли жодної зустрічі у своїй групі.
4. Серед учасників, які програли чотирьом півфіналістам, проводяться втішні зустрічі. Учасник, який програв сильнішому в першому колі, зустрічається з тим, хто програв сильнішому в другому. Переможець цієї сутички зустрічається з тим, хто програв сильнішому в третьому колі.
5. Переможець втішних сутичок групи А за третє місце зустрічається з тим, хто програв сутичку за вихід до фіналу в групі Б, переможець втішних сутичок групи Б – з тим, хто програв сутичку за вихід до фіналу в групі А.
6. Спортсмени, які програли сутички за третє місце, посідають п'яті місце, сьомі місце посідають спортсмени, які програли передостанню втішну зустріч.
7. У фінальній частині змагань проводяться зустрічі за 1–3 місце.

Додаток 2
до Правил спортивних змагань з дзюдо
(підпункт 2 пункту 1 глави 2 розділу II)

Проведення змагань за коловою системою

Два учасники

_____ (назва змагань)

_____ (дата)

_____ (місто)

_____ (вагова категорія)

	Прізвище, ім'я	Команда	Очки	Очки	Прізвище, ім'я	Команда	Час
1-2							
1-2							
1-2							

Місце	Прізвище, ім'я	Команда
1		
2		

1. Критерії визначення переможця: отримання двох перемог.
2. У разі одержання по одній перемозі кожним учасником призначають третю сутичку.

Три учасники

(назва змагань)

(дата)

(місто)

(вагова категорія)

№ з/п	Прізвище, ім'я	Команда	1	2	3	Кількість перемог	Очки	Місце
1								
2								
3								

Прізвище, ім'я	Очки	Очки	Прізвище, ім'я	Час
----------------	------	------	----------------	-----

1-2				
-----	--	--	--	--

1-3				
-----	--	--	--	--

2-3				
-----	--	--	--	--

1. Якість перемоги оцінюється кількістю очок:
  - 1) перемога "іппон", "фусен-гачі", "кікен-гачі" – 100 очок;
  - 2) перемога з перевагою "ваза-арі" – 10 очок
  - 3) перемога з перевагою "юко" – 1 очко.
2. Критерії визначення переможця в коловій системі:
  - 1) найбільша кількість перемог;
  - 2) найбільша сума виграшних очок;
  - 3) пряме порівняння (якщо два учасники мають однакову кількість перемог і суму очок, учасник, який переміг у сутичці між ними, визначається кращим);
  - 4) оцінки, які отримали учасники під час сутичок;
  - 5) найменший час, витрачений на всі переможні сутички;
  - 6) найменша вага учасників.
3. Учасники однієї команди зустрічаються в першій зустрічі, якщо цих спортсменів неможливо розвести по підгрупах.

Чотири учасники

_____ (назва змагань)

_____ (дата)

_____ (місто)

_____ (вагова категорія)

№ з/п	Прізвище, ім'я	Команда	1	2	3	4	Кількість перемог	Очки	Місце
1									
2									
3									
4									

Прізвище, ім'я	Очки	Очки	Прізвище, ім'я	Час
----------------	------	------	----------------	-----

1-2				
3-4				

1-3				
2-4				

1-4				
2-3				

П'ять учасників

_____ (назва змагань)

_____ (дата)

_____ (місто)

_____ (вагова категорія)

№ з/п	Прізвище, ім'я	Команда	1	2	3	4	5	Кількість перемог	Очки	Місце
1										
2										
3										
4										
5										

Прізвище, ім'я	Очки	Очки	Прізвище, ім'я	Час
----------------	------	------	----------------	-----

1-2				
3-4				

1-5				
2-3				

4-5				
1-3				

2-4				
3-5				

1-4				
2-5				

Додаток 3
до Правил спортивних змагань з дзюдо
(підпункт 3 пункту 1 глави 2 розділу II)

Проведення змагань за змішаною системою

П'ять учасників

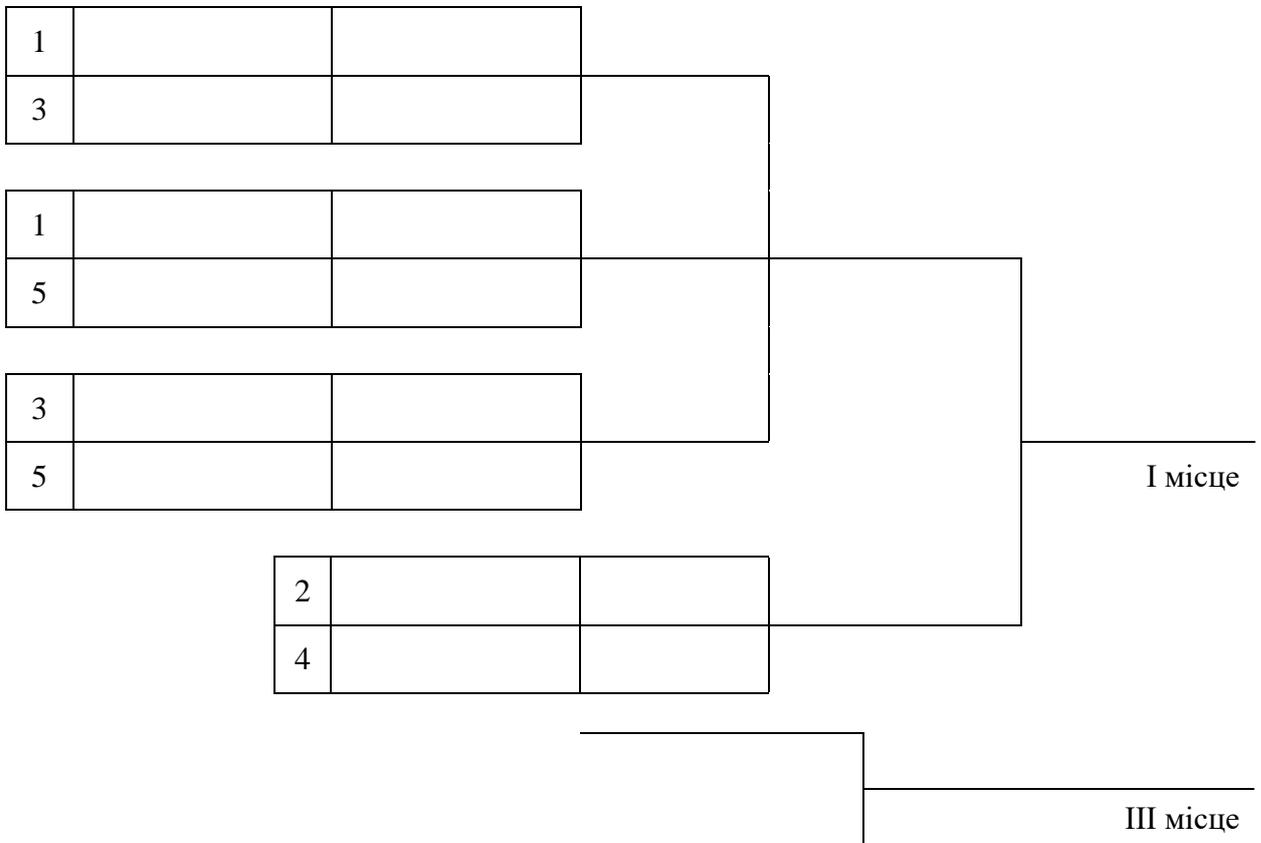
_____ (назва змагань)

_____ (дата)

_____ (місто)

_____ (вагова категорія)

№ з/П	Прізвище, ім'я	Команда	1	2	3	Кількість перемог	Очки	Місце
1								
3								
5								

Шість учасників

(назва змагань)

(дата)

(місто)

(вагова категорія)

Група А

№ з/п	Прізвище, ім'я	Команда	1	2	3	Кількість перемог	Очки	Місце
1								
2								
3								

Група В

№ з/п	Прізвище, ім'я	Команда	1	2	3	Кількість перемог	Очки	Місце
1								
2								
3								

А1

В2

А2

В1

I місце

Порядок зустрічей за коловою та змішаною системами в підгрупах:

Кількість учасників	1 коло	2 коло	3 коло	4 коло	5 коло
3	1-2	1-3	2-3		
4	1-2 3-4	1-3 2-4	1-4 2-3		
5	1-2 3-4	1-5 2-3	4-5 1-3	2-4 3-5	1-4 2-5
6	1-2 3-4 5-6	1-5 2-3 4-6	4-5 1-3 2-6	2-4 3-5 1-6	1-4 2-5 3-6

Додаток 5
до Правил спортивних змагань з дзюдо
(пункт 2 глави 2 розділу III)

ЗАЯВОЧНИЙ ЛИСТ
учасників фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів

_____
(назва фізкультурно-оздоровчого/спортивного заходу, вид спорту, організатор заходу)

_____
(дата, час та місце проведення заходу)

_____
(назва команди)

№ з/п	Вагова категорія	Прізвище, ім'я спортсмена	Рік народження	Звання/розряд	Кваліфікаційний ступінь	Місто	ФСТ	ДЮСШ	СК	ПІБ основного тренера	ПІБ тренера, що здійснює підготовку	ПІБ першого тренера	Дата, підпис лікаря, який надав допуск (напроти кожного прізвища учасника заходу)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

Зазначені у списку _____ особи пройшли належну
(кількість цифрами та в дужках словами)

підготовку та допущені до участі у заході.

Керівник спортивної організації М.П. _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

Президент обласної федерації М.П. _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

Представник (тренер) команди _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

Керівник закладу охорони здоров'я _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

Заявка має бути тільки в надрукованому вигляді.

Заявка, паспорти учасників (або свідоцтво про народження разом з документом із фотографією), страхові поліси, атестаційні сертифікати спортсменів подаються безпосередньо до мандатної комісії.

ПРОТОКОЛ ЗВАЖУВАННЯ

_____ (найменування змагань)

_____ (дата)

_____ (місто проведення)

Вагова категорія ____ кг

№ з/п	П.І.Б. учасника	Рік народження	Спортивний розряд, звання	Місто, область	ФСТ, відомство	ДЮСШ, СК	Вага

Підписи суддів на зважуванні

1. _____

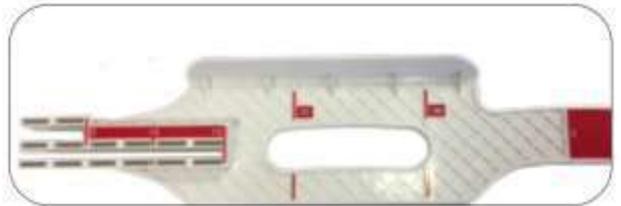
2. _____

3. _____

Лікар _____

Вимоги до "дзюдогі" (костюм дзюдо)

"Дзюдогі" та розмір пояса вимірюються приладом сокутейки

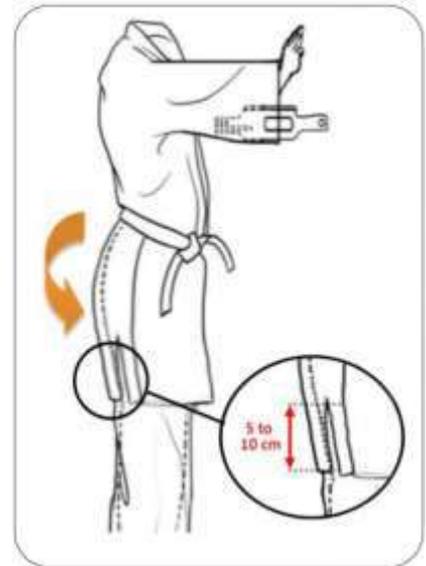

Куртка "дзюдогі"

"Спідниця" повинна повністю закривати сідниці (плюс 5 см до 10 см). "Спідниця" повинна бути однакової довжина спереду і ззаду.

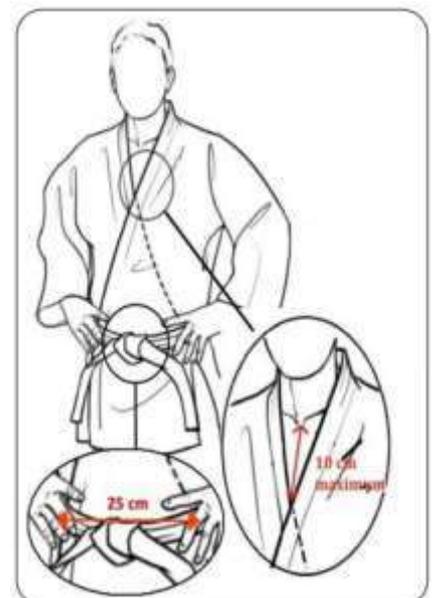
Якщо рівні руки витягнуті вперед, сокутейки повинен ковзати всередині рукавів цілком і гладко.

Рукава "дзюдогі" повинні закривати всю руку включаючи кістку зап'ястя (головка ліктьової кістки).

Відстань точок перетину куртки на рівні пояса – не менше 25 см. Пояс слід носити трохи вище кістки стегна міцно зав'язаним.

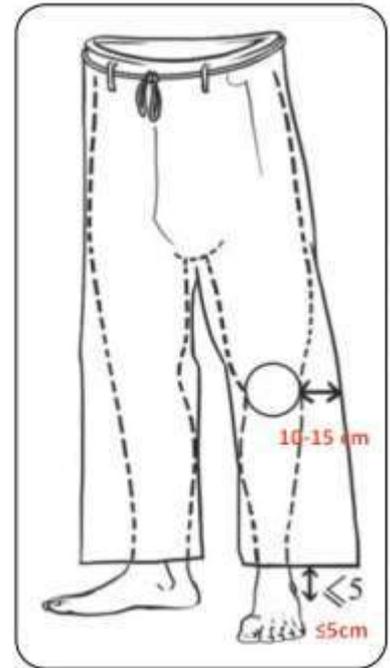
- Товщина лацкана обов'язково має бути менше або дорівнювати 1 см.
- Ширина сторони одвороту повинна бути 4 см.
- Відстань між верхньою частиною грудни та точкою перетину лацканів куртки по вертикалі повинна бути менше ніж 10 см.

Штани

Відстань між нижньою частиною штанів і зовнішньою кісточкою (щиколоткою) має бути менше або дорівнювати 5 см.

Ширина повинна бути від 10 до 15 см на рівні колін.

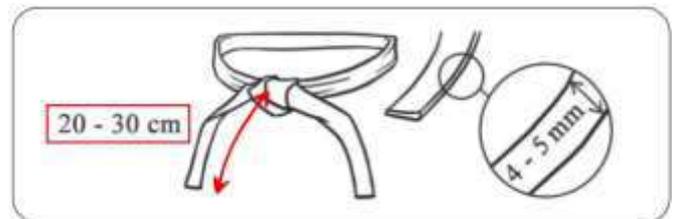

Пояс

Товщина повинна бути від 4 до 5 мм.

Кінчики, що починаються від центрального вузла, повинні мати довжину від 20 до 30 см.

Пояс не повинен бути зроблений з жорсткого та/або ковзаючого матеріалу, а вузол повинен бути зав'язаним правильно і щільно.

Додаток 8
до Правил спортивних змагань з дзюдо
(пункт 7 глави 1 розділу IV)

**Склад та чисельність
суддівської колегії у змаганнях з дзюдо**

№ з/п	Посада	1 татамі	2 татамі	3 татамі	4 татамі	5 татамі
Суддівська колегія						
1	Головний суддя	1	1	1	1	1
2	Комісар татамі	1	2	3	4	5
3	Головний секретар	1	1	1	1	1
4	Секретар	-	-	1	2	2
5	Судді	7	14	21	28	35
6	Технічний секретар	1	1	2	2	2
7	Суддя на табло	2	4	6	8	10
8	Суддя-інформатор	1	2	3	4	5
9	Лікар	1	1	2	2	3
10	Медична сестра	1	2	3	4	5
11	Комендант	1	1	1	1	1
12	Технічний персонал	2	3	4	5	6
13	Фахівці радіо-, відео-, комп'ютерного забезпечення	1	1	2	2	4
Усього:		20	33	50	66	80

Додаток 9
до Правил спортивних змагань з дзюдо
(підпункт 1 пункту 1 глави 3 розділу IV)

А К Т
підготовки спортивної споруди

_____ (назва спортивної споруди)

для проведення _____
(назва змагань)

м. _____ 20 ____ р.

Спортивна споруда відповідає нормам, зазначеним у Правилах змагань з дзюдо _____

Зауваження _____

Комісія у складі: відповідальний за спортивну споруду _____, лікар _____, головний суддя _____ склали цей акт про те, що спортивна споруда має належний стан, відповідає технічним і санітарним нормам, правилам техніки безпеки та підготовлена для проведення змагань.

Адміністративний і технічний персонал спортивної споруди з правилами техніки безпеки й вимогами гігієнічних норм ознайомлений.

Відповідальний за спортивну споруду _____

Головний суддя змагань _____

Лікар _____

Устаткування

Електронне табло

Механічне табло

Додаток 11
до Правил спортивних змагань з дзюдо
(пункт 1 глави 3 розділу V)

Майданчик для змагань

Додаток 12
до Правил спортивних змагань з дзюдо
(глава 4 розділу VI)

Жести рефері

Малюнок 1

Малюнок 2

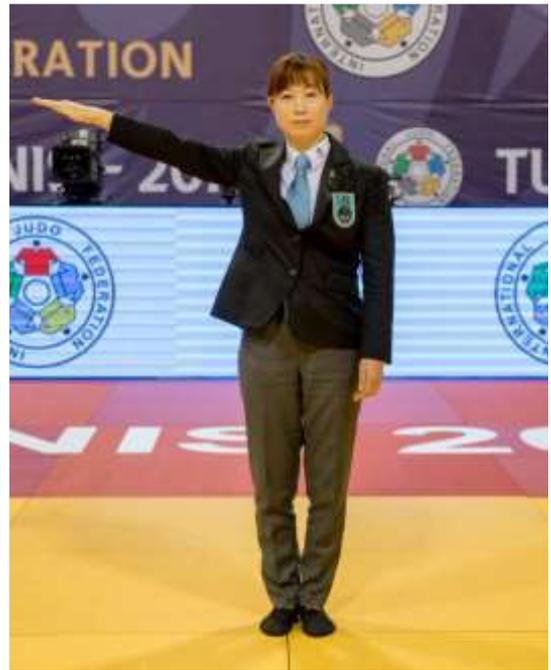
Малюнок 3

Малюнок 4

Малюнок 5

Малюнок 6

Малюнок 7

Малюнок 8

Малюнок 9

Малюнок 10

Малюнок 11

Малюнок 12

Малюнок 13

Малюнок 14

Малюнок 15

Малюнок 16

Малюнок 17

Малюнок 18

Малюнок 19

Малюнок 20

Малюнок 21

Малюнок 22

Малюнок 23

Малюнок 24

Малюнок 25

Малюнок 26

Малюнок 27

Малюнок 28

Перехід у боротьбу лежачи не-ваза зі стійки "тачі-ваза"

Малюнок 1

Малюнок 2

Малюнок 3

Малюнок 4

Малюнок 5

Малюнок 6

1

2

3

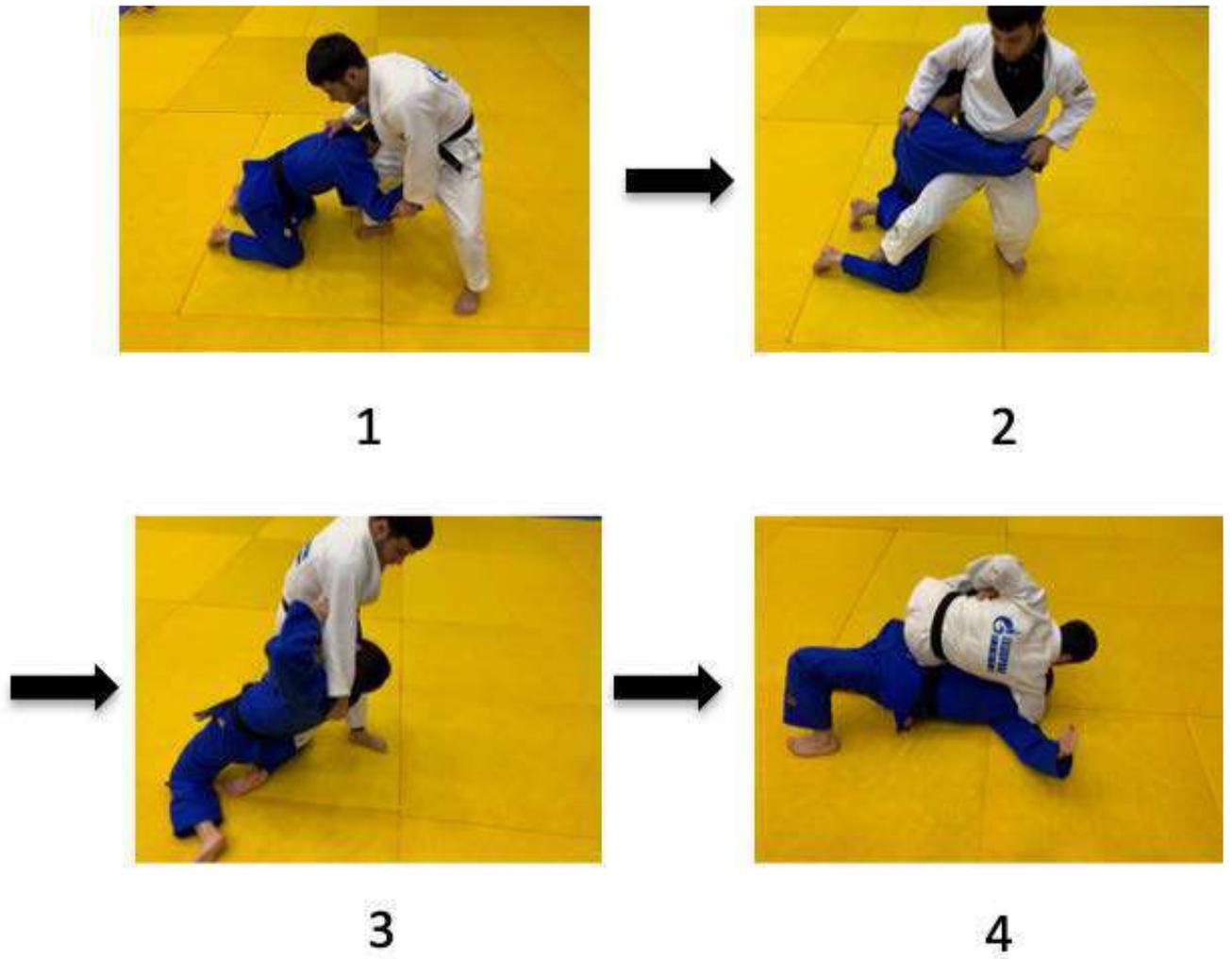

4

5

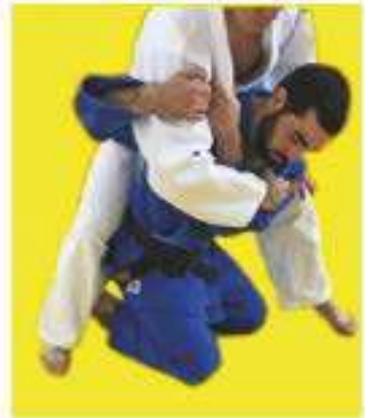
Малюнок 7

Малюнок 8

Малюнок 9

Малюнок 10

Малюнок 11

Малюнок 12

Малюнок 13

Малюнок 14

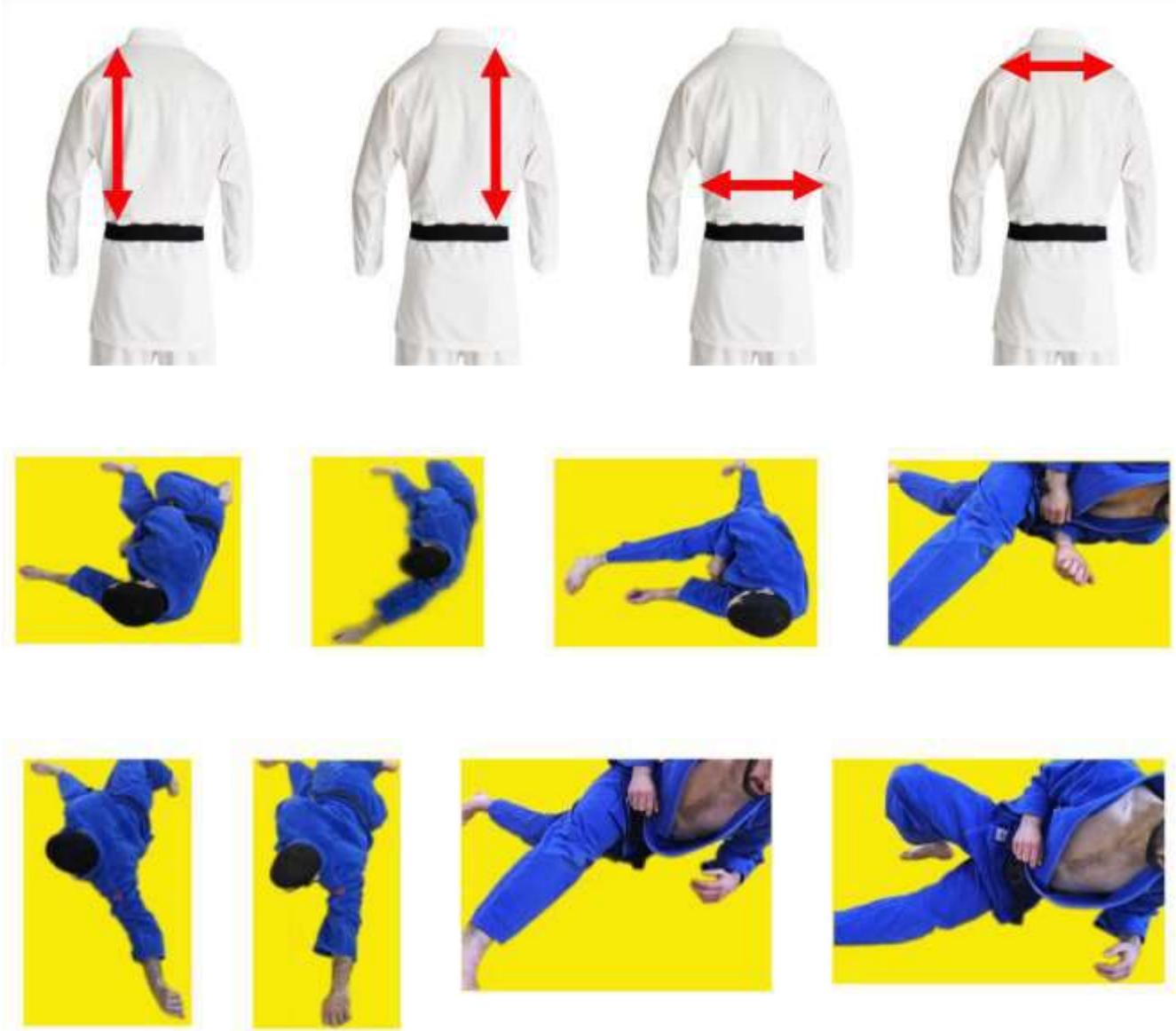
Додаток 14
до Правил спортивних змагань з дзюдо
(глава 11 розділу VI)

Оцінка "іппон"

Додаток 15
до Правил спортивних змагань з дзюдо
(глави 12, 13 розділу VI)

Оцінка "ваза-арі"

Оцінка "юко"

Додаток 16
до Правил спортивних змагань з дзюдо
(глава 19 розділу VI)

Таблиця покарань "шидо"

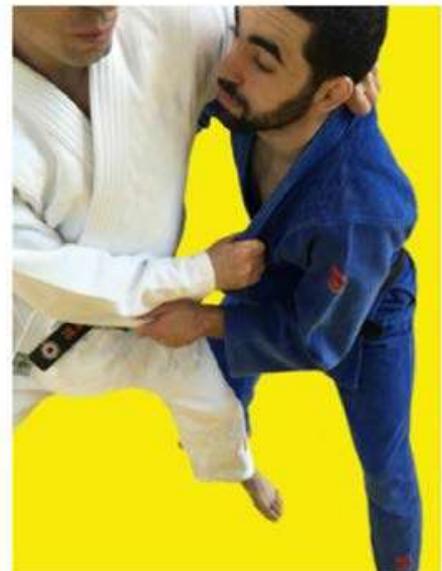
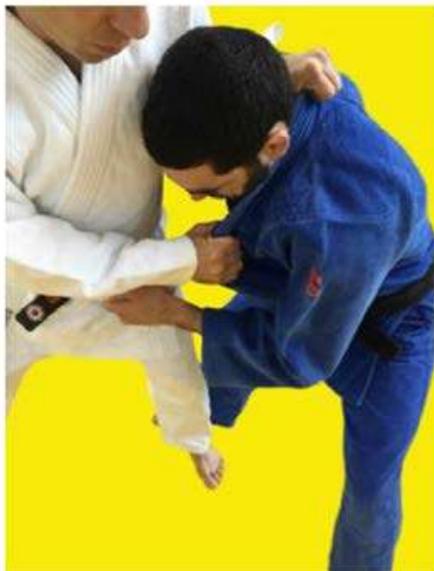
№ з/п	Заборонені дії
1	Негативне дзюдо
2	Фальш-атака
3	Стягування
4	Неведення боротьби (без атаки 30 секунд)
5	Захисна стійка
6	Штовхати в обличчя
7	Уникнення "куміката"
8	Хват за ногу (ноги)
9	Пірнання під рукою
10	Удари по нозі суперника
11	Захисний "куміката"
12	Зчеплення пальців
13	Нетрадиційні захвати без атаки
14	Відгинання пальців суперника
15	Розрив "куміката"
16	Розрив "куміката" ногою
17	Ховати відворот від захвату
18	Зрив захвату ударом
19	Блокування рук/пальців суперника
20	Приведення "дзюдогі" у безлад
21	Обгортання поясом або курткою
22	"Дзюдогі" у роті
23	Нога штовхає в "дзюдогі" або пояс
24	"Шіме-ваза" поясом або низом куртки
25	Вихід за татамі негативний
26	"Ведмежі обійми"
27	"Шіме-ваза" використовуючи ноги для допомоги
28	Удари без техніки
29	Застосування "кансецу-ваза" або "шіме-ваза" у стійці без техніки кидка
30	Нога між ногами "уке" з блокуванням
31	Зворотній "сеоі-наге"
32	Неохайне "дзюдогі"
33	Неохайне волосся
34	Захист головою (кадети)
35	Використання голови для кидка вперед (кадети)
36	Зворотня спина (кадети)
37	Не заправив "дзюдогі"

Заборонені дії

Без здійснення атаки з позиції навмисно вийти за межі зони змагань

Некласичні захвати для примусу суперника прийняти згинальну позицію, що використовується в оборонній, негативній або блокуючій позі

Некласичні захвати для примусу суперника прийняти згинальну позицію, що використовується в оборонній, негативній або блокуючій позі

Розривання захвату однією або двома руками, але не утримувати захват, є порушенням ("шидо"). Розривати захват, якщо після цього захват все ще залишається, дозволено. Наприклад, якщо спортсмен у синьому "джюдогі" має один захват, а спортсмен у білому "джюдогі" вирішує розірвати захват однією або двома руками, білий повинен зберегти принаймні один захват у своїй руці. Отже, якщо синій має один захват, після розриву білий повинен зберегти принаймні один захват. Якщо після розриву захвату білий більше не має жодного захвату, це карається "шидо" .

Зривання захвату супротивника коліном або ногою

Прикривання верхньої частини відвороту "джюдогі" для перешкоджання захвату суперника

Перешкоджання захвату "уке" ударом по його руці або кисті

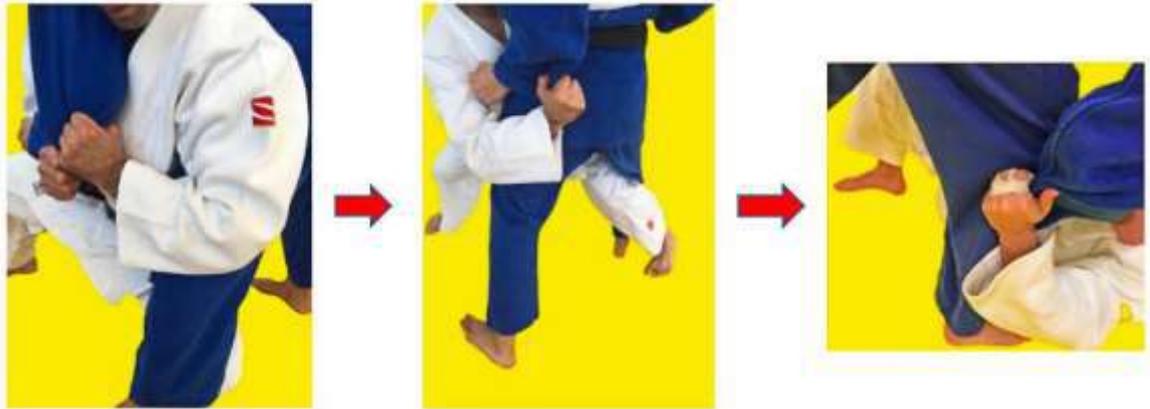
Блокування руки суперника

Захоплення ноги, захоплення штанів, блокування або штовхання ноги (ніг) суперника руками або руками. Захоплювати ногу можна тільки тоді, коли обидва суперники знаходяться в чіткій позиції "не-ваза" і дія в "тачі-ваза" припинилася.

Це є допустимими діями, і покарання "шидо" не накладається

Торі в цій позиції "тачі-шісей" може застосувати "кансецу-ваза" або "шіме-ваза", оскільки "уке" знаходиться в позиції "не-ваза"

Обгортання кінця пояса або куртки навколо будь-якої частини тіла суперника. Використання пояса або куртки як опори для захвату (без обертання), наприклад, для затискання руки суперника, не повинно каратися.

В "осекомі-ваза", "шіме-ваза" або "кансецу-ваза" заборонено надмірно розтягувати ногу, суддя негайно оголошує мате і карає спортсмена "шидо"

Обійми в "тачі-ваза" , якщо торі з'єднає обидві руки, утворюючи коло.
Обійми в "тачі-ваза" дозволяються, якщо руки торі не з'єднані. Обійми, при яких торі тримає свій рукав протилежною рукою, дозволяються.

Обвив ноги без здійснення негайної атаки

У змаганнях серед кадетів спортсменам заборонено використовувати голову для захисту. У цій ситуації "торі" отримає оцінку, якщо таке є, а "уке" буде покарано "шидо"

Додаток 17
до Правил спортивних змагань з дзюдо
(глава 20 розділу VI)

Таблиця покарань "хансоку маке"

№ з/п	Заборонені дії
1	Пірнання головою
2	"Кавазу-гаке" (обвив)
3	"Кані-басаме" (ножиці)
4	Неправильний "кансецу-ваза"
5	Падіння під час використання больового прийому
6	Застосування техніки "кансецу-ваза" або "шіме-ваза" з технікою кидка
7	Вибивання опорної ноги зсередини
8	Небезпечні дії
9	Падіння назад
10	Підняти та кинути на татамі
11	Нехтувати інструкціями
12	Зайві зауваження
13	Тверді або металеві предмети
14	Дії проти духу дзюдо
15	Дожиме (затискання тулуба схрещеними ногами)

Заборонені технічні дії за віковими групами

1. Учасники до 11 років (10 років та молодші)

Заборонені дії	Покарання, дії
схрестний захват зверху через плече ("гадаулі")	"шидо"
захват за шию без захвату кімоно "кубі-наге"	
задушливі прийоми "шіме-ваза"	"мате"
больові прийоми "кансецу-ваза"	
"сутемі-ваза" повністю (задня, бокова, передня підніжки на п'ятці: "тані-отоші", "укі-ваза", "йоко-отоші"; кидки через голову з упором стопи в живіт і підсадом гомілкою: "томое-наге", "сумі-гаеші"; кидки з колін або з коліна – "сеоі-отоші", "о-сото-макікомі" та ін.)	"шидо"
кидки через груди (прогином) – "ура-наге", "йоко-гурума"	
кидки через спину з захватом за два рукави "соде-цурікомі-гоші" та зворотній ("корейський") кидок через спину	

2. Учасники до 12 років (11 років)

Заборонені дії	Покарання, дії
задушливі прийоми "шіме-ваза"	"мате"
больові прийоми "кансецу-ваза"	
"сутемі-ваза" частково (кидки через голову з упором стопи в живіт і підсадом гомілкою: "томое-наге", "сумі-гаеші"; кидки з колін або з коліна – "сеоі-отоші")	"шидо"
кидки через груди (прогином) – "ура-наге", "йоко-гурума"	
кидки через спину із зворотним захватом та з захватом за два рукави "соде-цурікомі-гоші"	

3. Учасники до 15 років (12 років)

Заборонені дії	Дії
задушливі прийоми "шіме-ваза"	"мате"
больові прийоми "кансецу-ваза"	

Примітка: у разі проведення змагань у двох вікових групах (наприклад, 11 та 12 років), використовуються обмеження в правилах молодшої вікової групи (до 11 років).

ФЕДЕРАЦІЯ ДЗЮДО УКРАЇНИ

Пряме "хансоку маке" за дії, що суперечать духу дзюдо

Захід: _____
Регіони, що змагаються: _____ / _____
Прізвище, ім'я порушника: _____
Регіон: _____
Вид порушення: _____
_____
Рефері, судді: _____
_____

Комісар: _____
(Прізвище, регіон, підпис)

Головний суддя: _____
(Прізвище, регіон, підпис)

Примітка: у випадку прямого "хансоку маке" за дії захисту дзюдоїста (стрибок головою вперед на татамі тощо, спортсмену дозволяється продовжувати змагання.